

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра обліку і аудиту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи магістра

на тему:

**«Організація обліку та аудиту доходів підприємства
ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»**

Виконала: студентка VI курсу, групи ОА-61м
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Бруч Н.Т.

Керівник доц. Шутка С.Є._____

Рецензент _____

Львів – 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут _____ екологічної економіки і менеджменту _____
Кафедра _____ обліку і аудиту _____
Освітній ступінь _____ магістр _____
Спеціальність _____ 071 «Облік і оподаткування» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри обліку і аудиту

« _____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Бруч Наталії Теодоровні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Організація обліку та аудиту доходів підприємства ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»

керівник роботи Шутка Світлана Євгенівна, к.е.н., доц.,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «02» 11 2023 р. №С-657

2. Термін подання студентом роботи 19.01.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Нормативно-довідкова інформація, фінансова, податкова і статистична звітність підприємства за 2020-2022 роки, літературні джерела, матеріали періодичних та спеціалізованих видань, статистичні дані

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні засади обліку доходів

2. Сучасний стан та удосконалення обліку для забезпечення ефективного управління доходами

3. Аудит доходів на ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Види доходів підприємства

2. Визнання та відображення доходів у фінансовій звітності

3. Аналіз доходів підприємства

4. Динаміка доходів

5. Фінансово-економічні показники діяльності підприємства

6. Документування обліку доходів

7. Кореспонденція рахунків з обліку доходів будівельного підприємства

8. Етапи планування аудиту доходів суб'єкта господарювання

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 03.11.2023 р.

Керівник роботи _____
(підпис)

Шутка С.Є.
(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Написання першого розділу дипломної роботи	03.11.2023р. – 23.11.2023р.	
2	Написання другого розділу дипломної роботи	24.11.2023р. – 14.12.2023 р.	
3	Написання третього розділу дипломної роботи	15.12.2023р. – 04.01.2024р.	
4	Написання вступу і висновків	05.01.2024р. – 14.01.2024р.	
5	Оформлення дипломної роботи	15.01.2024р. – 19.01.2024р.	

Студент

(підпис)

Бруч Н.Т.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Шутка С.Є.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Магістерська робота виконана на фактографічній інформації, що характеризує виробничо-господарську діяльність ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» за 2020-2022 рр.

Об'єктом дослідження є обліково-звітний і контрольньо-аналітичний процеси на підприємстві. Предмет дослідження – облік та аудит доходів підприємства. Мета дослідження – визначення основних напрямів удосконалення методології й організації обліку та аудиту доходів підприємства та виявлення резервів підвищення ефективності її використання в сучасних умовах формування ринкової економіки.

За результатами магістерського дослідження сформульовані шляхи вдосконалення обліку і аудиту доходів підприємства.

Загальний обсяг роботи – 78 ст. Вона складається з вступу, трьох розділів, висновків, 21 рисунок, 17 таблиць, списку 105 використаних літературних джерел.

Ключові слова: доходи, прибуток, збиток, фінансові результати, фінансово-економічна діяльність, обліково-звітний процес, контрольньо-аналітичний процес, облік, аналіз, аудит, пропозиції, вдосконалення, впровадження.

ANNOTATION

The master's thesis is based on factual information that characterizes the production and economic activity of the Limited Liability Company «PRESTIGE BUD-INDUSTRY Construction Company» for 2020-2022.

The object of the study is accounting and reporting and control and analytical processes at the enterprise. The subject of the study is the accounting and audit of the company's income. The purpose of the research is to determine the main directions for improving the methodology and organization of accounting and auditing of the company's income and to identify reserves for increasing the efficiency of its use in the modern conditions of the formation of a market economy.

According to the results of the master's research, ways of improving the accounting and auditing of the company's income were formulated.

The total amount of work is 78 art. It consists of an introduction, three chapters, conclusions, 21 figures, 17 tables, a list of 105 used literary sources.

Keywords: income, profit, loss, financial results, financial and economic activity, accounting and reporting process, control and analytical process, accounting, analysis, audit, proposals, improvement, implementation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ.....	8
1.1.Економічна сутність доходів.....	8
1.2.Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку доходів....	18
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ.....	25
2.1.Фінансово-економічна характеристика діяльності ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ».....	25
2.2.Практичні аспекти ведення обліку доходів на підприємстві.....	32
2.3.Пріоритетні напрями удосконалення обліку доходів.....	40
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ДОХОДІВ НА ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД- ІНДУСТРІЯ».....	45
3.1.Методичні прийоми аудиту доходів.....	45
3.2.Оцінка результатів аудиту доходів.....	50
3.3.Напрями оптимізації аудиту доходів на підприємстві.....	56
Висновки до розділу 3.....	61
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

Розвиток будівельної галузі в сучасних економічних умовах відбувається як одна з важливих галузей, що сприяє зростанню економіки України та вирішенню багатьох соціально-економічних проблем. Функціонування будівельних підприємств в Україні безпосередньо впливає на перебіг економічних процесів як в регіоні, так і в цілому. Метою діяльності підприємств будівельної галузі є забезпечення житлових, нежитлових і виробничих об'єктів, які забезпечать населенню та підприємствам високий рівень комфорту та зручності. Нестабільний перебіг політичних та економічних подій, втрата професійних кадрів, старіння виробничо-технічного потенціалу змушують будівельні підприємства шукати шляхи підвищення ефективності їх подальшого функціонування.

Актуальність теми. Головна мета будь-якого бізнесу – отримати якомога більший дохід і прибуток. У сучасних умовах дуже актуальним є впровадження таких систем отримання інформації про доходи, визначення фінансових результатів, методів аналізу доходів, а також прийняття ефективних управлінських рішень на основі отриманих даних, яких буде достатньо для побудови шляху розвитку в Україні ринкових економічних відносин.

Будівельні роботи виконуються окремо в рамках кожного контракту протягом тривалого періоду часу. Тому важливим питанням є визнання доходів і витрат, оскільки їх суми визнаються відповідно до умов договору.

Сьогодні бізнес працює в умовах мінливого та нестабільного зовнішнього середовища та правового поля. Тому, перш за все, необхідно узгодити зміст нормативно-правових положень, які містяться в різних джерелах у сфері будівництва, особливо у сфері житлового будівництва. Важливе значення має також обґрунтування та підвищення ефективності фінансово-кредитних механізмів щодо ціноутворення та розрахунків, обліку витрат та вибору і впровадження методів розрахунку собівартості. Разом з тим, зростає потреба у

встановленні відомостей про вартість будівництва з урахуванням положень Податкового кодексу України.

Вирішення теоретичних і практичних завдань обліку і аудиту доходів та створення на цій основі обліково-аналітичного забезпечення управління та перевірки ефективності управлінських рішень, спрямованих на зниження собівартості будівництва житла, зумовили вибір теми дипломної роботи та підтверджують її актуальність.

Дипломне дослідження проводилося в базі даних ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» за 2020-2022 роки.

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є узагальнення теоретичних аспектів організації обліку та аудиту доходів будівельного підприємства та розробка шляхів їх удосконалення.

У дослідженні, спрямованому на дослідження визначеної мети, були визначені такі **завдання**:

- розкрити теоретичні основи обліку доходів будівельного підприємства;
- вивчити нормативну базу, що регулює облік доходів на будівельному підприємстві;
- надати фінансово-економічну характеристику ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»;
- провести аналіз доходів компанії ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»;
- дослідити організаційно-методичні основи обліку доходів;
- вивчити організацію та методику проведення аудиту доходів на підприємстві;
- визначити проблемні моменти та надати рекомендації щодо вдосконалення обліку та аудиту доходів на досліджуваному підприємстві.

Метою дослідження є процес обліку та аудиту доходів будівельного підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти організації обліку та аудиту доходів будівельного підприємства.

Методи дослідження. Для написання роботи застосовано загальнонаукові методи теоретичного узагальнення та порівняння, аналітичний, графічний та табличний методи. При вивченні методології та організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності детально використано методи групування, табличний та порівняння.

Джерела інформації. Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти (закони, національні стандарти, накази та рішення), що регулюють бухгалтерський облік, пов'язаний з обліком доходів. При вивченні стану організації обліку та аудиту доходів на досліджуваному підприємстві використовувалися дані бухгалтерського обліку та звітності за 2020-2022 роки.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дипломного дослідження спрямовані на вдосконалення організації обліку та аудиту доходів будівельного підприємства.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ

1.1. Економічна сутність доходів

В сучасних економічних умовах для формування економічної системи, що базується на ринкових відносинах і спрямована на адаптацію будівельних підприємств до змін зовнішнього середовища, необхідно уникати ризику після прийняття оптимальних економічних рішень щодо збільшення обсягів виробництва, будівельних робіт, зниження їх витрат, мінімізацію витрат на придбання будівельних матеріалів. Успіх компанії залежить від правильного функціонування системи бухгалтерського обліку та аудиту доходів. Тому дуже важливо до кінця розібратися в суті даного поняття.

Перед проведенням дослідження щодо сутності доходів будівельних підприємств, їх класифікації слід звернути увагу на тлумачення сутності поняття «будівництво».

Відповідно до п. 2 П(С)БО 18 будівництво – спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт [17].

Організації та установи, як учасники будівельного комплексу, при веденні обліку окремих операцій основної діяльності використовують різноманітні нормативно-правові акти. Значна тривалість будівельного процесу впливає на специфіку визнання основним операційним доходом будівельних підприємств, особливо бухгалтерський облік яких має певні особливості порівняно з іншими видами господарської діяльності.

Найважливішим чинником залишається формування доходів і витрат підприємства, співвіднесення їх складових з економічним розумінням економічних подій і процесів, визначення особливостей їх трактування як визначальних факторів формування бази оподаткованого прибутку

юридичних осіб. у визначенні та обліку фінансових результатів господарювання [105].

Термін «дохід» є досить поширеним і неоднозначним, суть якого вивчали вчені різних історичних епох, часто розглядаючи його з точки зору прибутку.

На етапі розвитку існують певні теорії доходу, певною мірою інтегруючи погляди попередніх економістів. Наприклад, В.В. Полянко: «серед найбільш визнаних теорій доходу виділяє факторну, компенсаційну, інноваційну теорію доходу та теорію монопольного доходу та вважає, що кожна з них розкриває один бік складного процесу визначення сутності доходу підприємства та несе інформацію про суб'єктивні механізми його формування у ринковій економіці» [96].

В економічній енциклопедії: «під доходом розуміється різниця між виручкою від продажу продуктів, робіт, послуг та вартістю матеріальних витрат на виробництво та продаж цих продуктів» [53]. Таким чином, використання зазначеної методики розрахунку дозволяє отримувати економічні результати від операційної діяльності у бухгалтерському обліку.

Відповідно до податкового законодавства в Україні: «під доходом розуміється загальна сума доходів платника податків за всіма видів діяльності, одержаних (нарахованих) за звітний період у грошовій, матеріальній чи нематеріальній формах як на території України, так і на її континентальному шельфі у винятковій (морській) економічній зоні та за її межами» [3].

Визнання доходів у бухгалтерському обліку передбачено нормами П(С)БО 15 «Доходи» [14], однак будівельні організації при формуванні інформації про визнання та оцінку доходів у бухгалтерському обліку при виконанні договорів будівництва використовують норми П(С)БО 18 «Будівельні контракти» [17].

Методологічні засади обліку доходів та їх відображення у звітності визначено МСФЗ 18 «Доходи» [6] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [12].

Порівняння основних положень цих стандартів показує багатьох загальних моментів. Насамперед це стосується критеріїв визнання доходу, класифікації доходу за видами діяльності, оцінки доходу, процедур звітності тощо. Буд. Проте між цими стандартами є відмінності, що відображено на рис. 1.1.

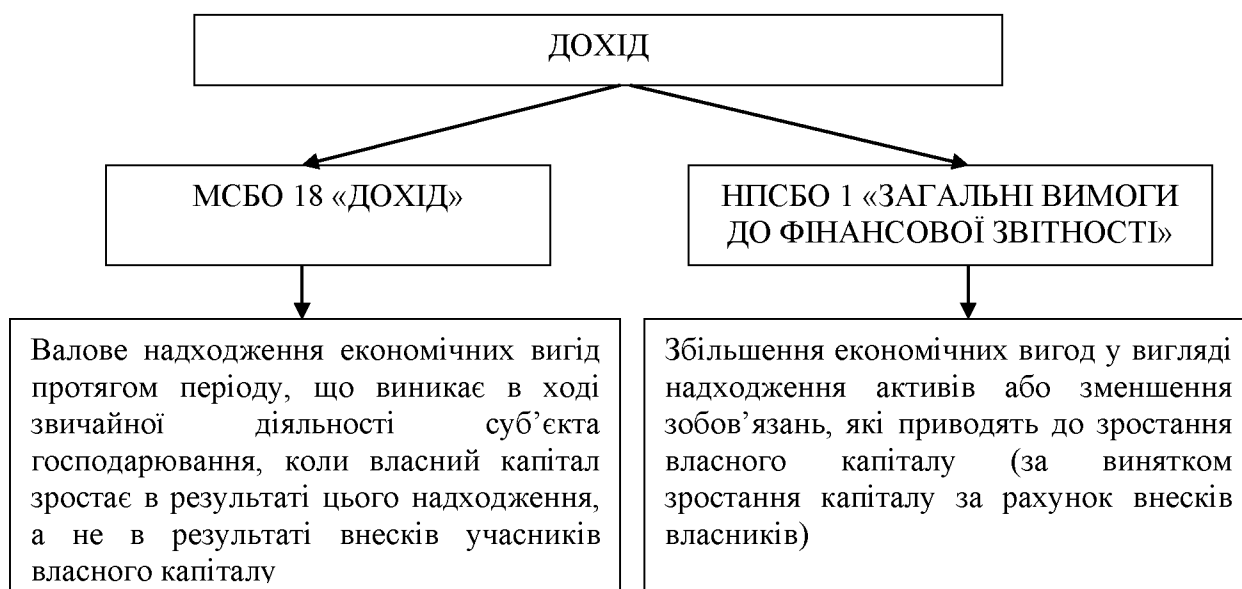

Рис. 1.1. Визначення доходу за національними та міжнародними стандартами

Можна дійти невтішного висновку, що у визначенні М(С)БО 18 «Дохід» у визначенні є поняття звичної діяльності, чого немає у НП(С)БО 1.

На наш погляд, під доходом від основної діяльності будівельних підприємств слід розуміти потік економічних вигід, які отримуються в результаті виконання будівельних робіт за певний період часу залученими структурними підрозділами, використовуючи наявний підприємницький потенціал, беручи до уваги існуючі ризики та конкурентні переваги. Це визначення досить лаконічне і водночас правильно відображає всі характеристики доходу будівельної компанії: дохід відображається в потоці економічних вигід, пільги отримані за певний період відповідними відомствами, отримано дохід. за наявності відповідних ризиків та конкурентних переваг.

В свою чергу П(С)БО 18 дублює М(С)БО 11 «Договори на будівництво», доходи або витрати під час виконання договору на будівництво визнаються на дату балансу з використанням методу стадії завершення, правильне застосування яких набуває особливу актуальність, оскільки користувачі фінансової звітності зацікавлені у отриманні реальної інформації з відображенням достовірних даних про доходи та витрати підприємств, що працюють на будівельному ринку.

З метою достовірного визначення фінансового результату необхідно правильно дотримуватися умов визнання доходів. У нашому законодавстві це питання регулює П(С)БО 15 [53].

У П(С)БО 15 наведено наступні види доходів (рис. 1.2)

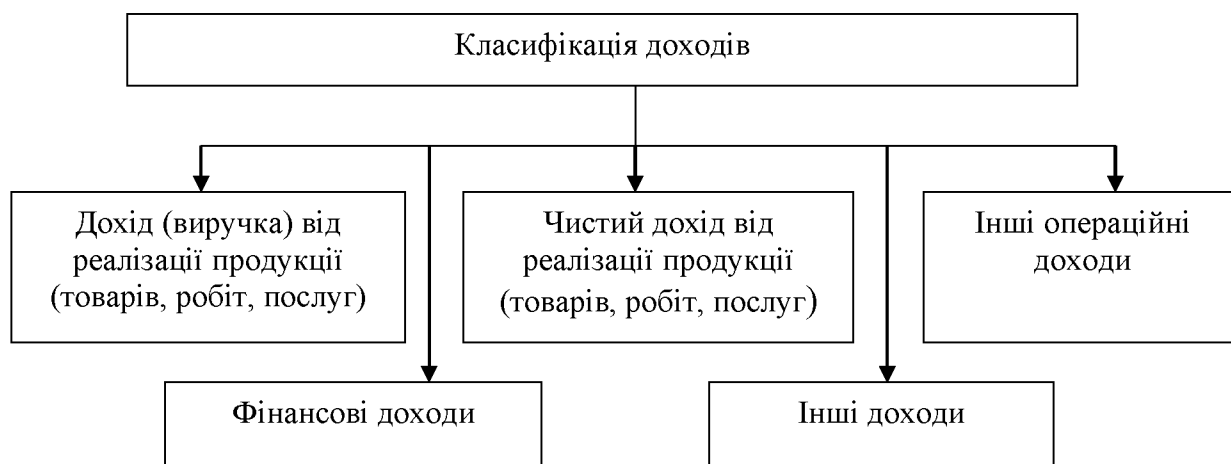

Рис. 1.2. Види доходів підприємства

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, інших активів) визнається за наявності всіх наведених нижче умов:

- покупцеві передані ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);
- підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);
- сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;

- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Дохід не визнається, якщо здійснюється обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), які є подібними за призначенням та мають однакову справедливую вартість.

Не визнаються доходами такі надходження від інших осіб (Рис. 1.3).

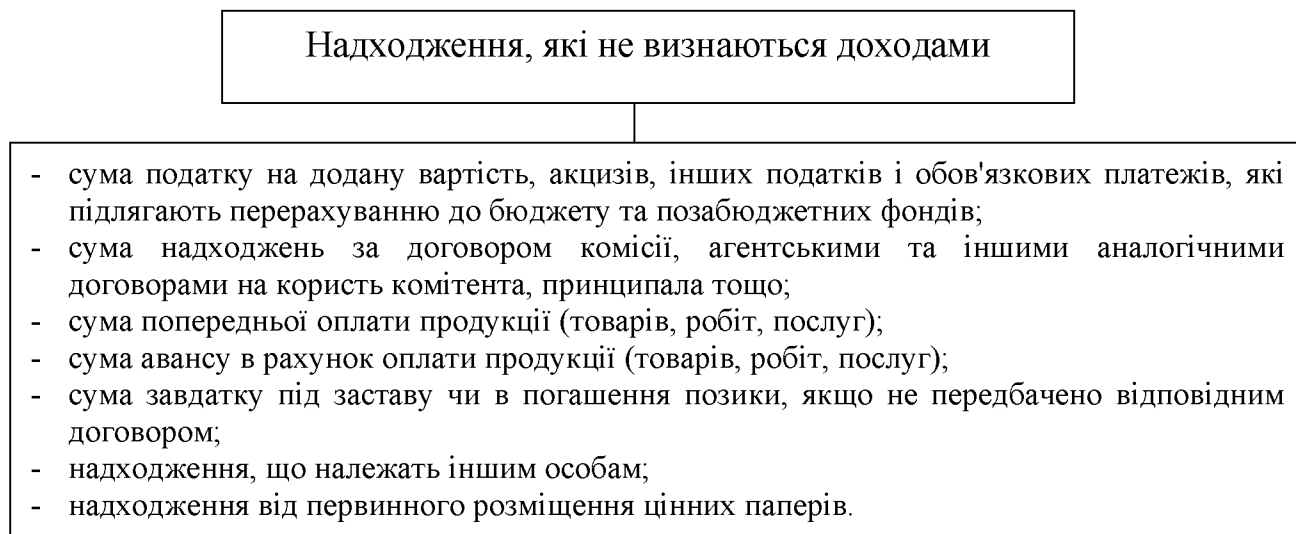

Рис. 1.3. Надходження, які не визнаються доходами

Згідно з П(С)БО 15, визначається дохід під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Важливе значення для моменту визнання доходу має економічний зміст господарської операції, завдяки якій, власне, отримується дохід.

Дохід від реалізації може бути визнаний як на дату відвантаження, так і до і, навіть, після неї.

В бухгалтерському обліку доходи підприємства розділяють за умовами визнання у фінансовій звітності на доходи звітного періоду (доходи, які підлягали одержанню та одержані у звітному періоді) та доходи майбутніх

періодів (доходи, які підлягали одержанню, але не одержані у звітному періоді).
На рис. 1.4 показано види доходів та їх відображення у фінансовій звітності.

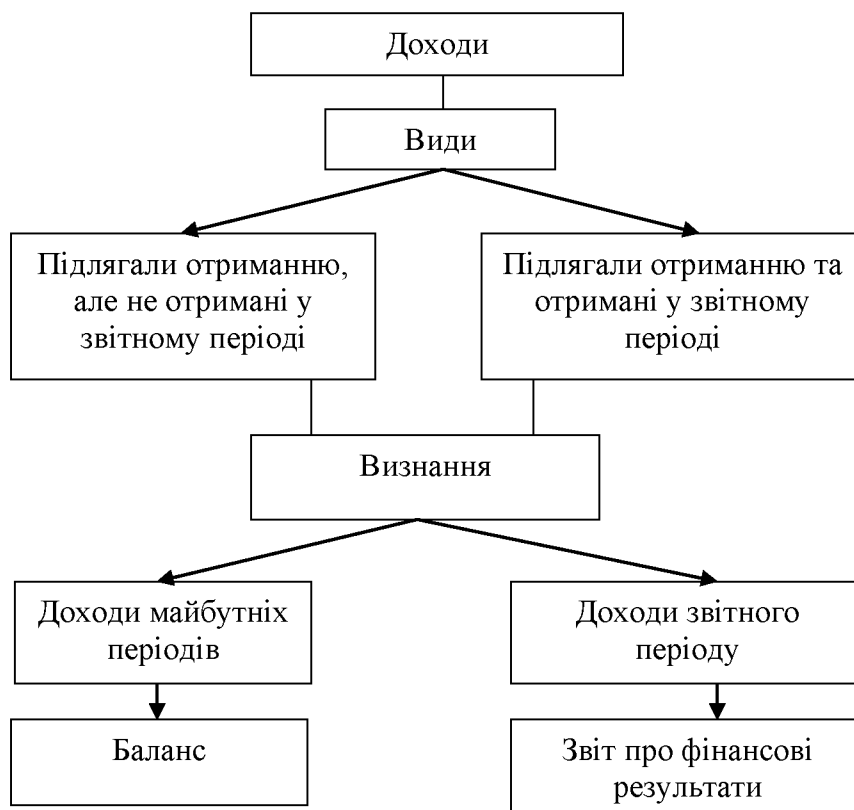

Рис. 1.4. Визнання та відображення доходів у фінансовій звітності

Дохід від наданих послуг визначають на основі етапу закінчення здійснення такої операції на дату балансу, якщо можна вірогідно оцінити її результат у підсумку. Умови визнання таких доходів представлені на рис. 1.5.

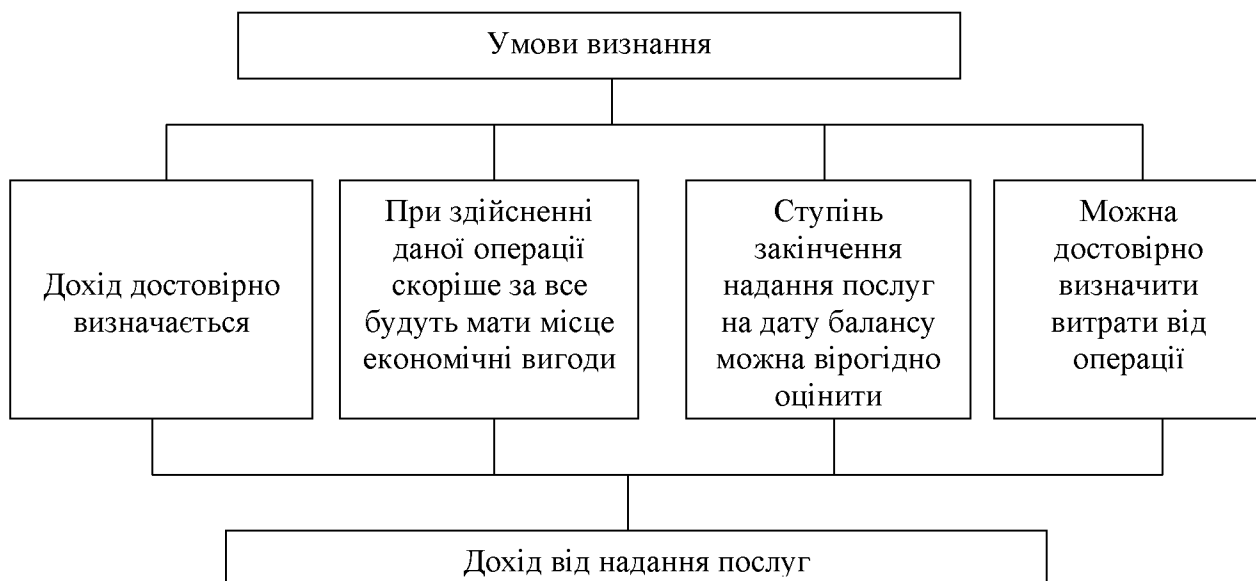

Рис. 1.5. Умови визнання доходів від надання послуг

Підприємство отримує доходи від операційної, звичайної діяльності. Операційна діяльність підприємства - це операції, які пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, послуг), що є визначальною метою створення підприємства, та забезпечують основну частку його доходу. Для виробничого підприємства такими операціями є придбання сировини і матеріалів, виготовлення продукції та її реалізація.

Під звичайною діяльністю розуміють будь-яку діяльність підприємства, а також операції, які її забезпечують або виникають внаслідок здійснення цієї діяльності. Прикладом звичайної діяльності буде виробництво і реалізація продукції, розрахунки з постачальниками та замовниками, працівниками, податковими органами, банківськими установами та інше.

Класифікація доходів наведена на рис. 1.6.

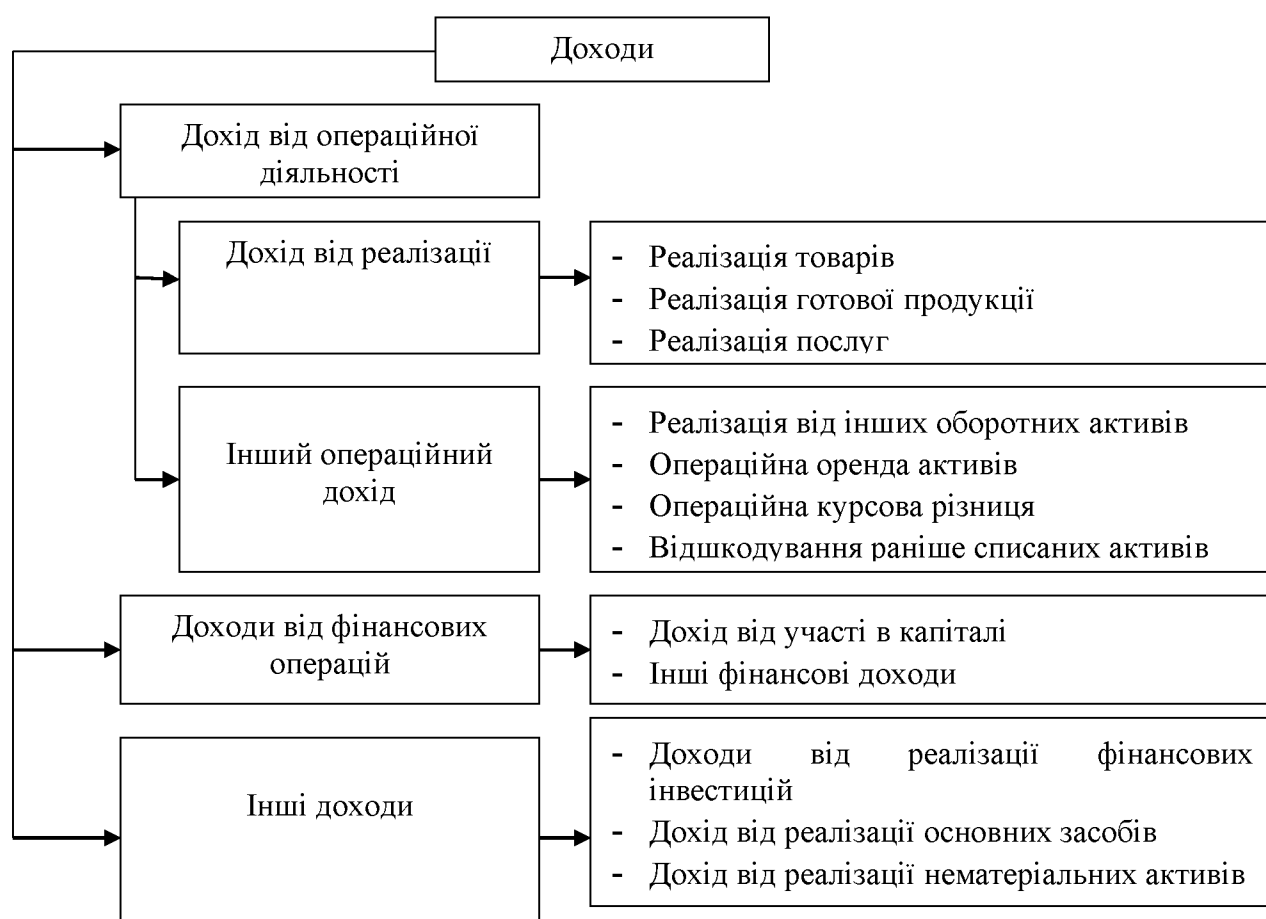

Рис. 1.6. Класифікація доходів за видами діяльності

Дохід відображається в бухгалтерському обліку в сумі справедливої вартості активів, які отримані чи підлягають отриманню. У разі відстрочення платежу, внаслідок чого виникає різниця між справедливою вартістю та номінальною сумою грошових коштів або їх еквівалентів, які підлягають отриманню за продукцію (товари, роботи, послуги та інші активи), така різниця визнається доходом у вигляді процентів.

Сума доходу за бартерним контрактом визначається за справедливою вартістю активів, робіт, послуг, що одержані чи підлягають одержанню підприємством, зменшеною або збільшеною відповідно на суму переданих або одержаних грошових коштів та їх еквівалентів.

Якщо справедливу вартість активів, робіт, послуг, які отримані або підлягають отриманню за бартерним контрактом, достовірно визначити неможливо, тоді дохід визначається за справедливою вартістю активів, робіт, послуг (за винятком грошових коштів та їх еквівалентів), що передані за цим бартерним контрактом.

З метою формування достовірних даних у частині доходів будівельних підприємств для належного їх представлення у різних видах та формах звітності виникає потреба у проведенні правильної класифікації. Вдале її проведення може бути корисним для практичних цілей. Так, зокрема, адаптація класифікацій доходів до реальних потреб будівельних підприємств здатна суттєво полегшити процес ведення обліку та складання звітності.

Як справедливо зазначає М. Бердар, «класифікація доходів дає можливість із достатнім ступенем повноти розкривати користувачам інформацію про джерела надходжень та види діяльності для отримання доходів, про залежність чи незалежність окремих категорій доходів від ефективності менеджменту на підприємстві, а також здійснювати ефективний і своєчасний контроль і аналіз доходів і результатів діяльності підприємств» [30, с. 164].

Безперечно, на підприємстві слід використовувати економічно обґрунтовану класифікацію доходів, адже належний вибір її ознак сприяє отриманню своєчасної, повної та достовірної інформації, необхідної для

прийняття виважених управлінських рішень та ефективної і злагодженої організації ведення бухгалтерського обліку. Досить влучно щодо цього говорить О. Князева: «Класифікація виконує не формальну роль, а є найважливішим елементом для побудови системи управління доходами» [24, с. 56].

Розвиваючи ідеї вітчизняних учених [55, с. 97], пропонуємо виділяти такі класифікаційні ознаки доходів будівельних підприємств, як вид діяльності; місце виникнення; можливість здійснення контролю; регулярність отримання; період формування; звітний період обліку; ступінь деталізації; вид виконаних робіт і наданих послуг; вид будівель; суб'єкт виконання будівництва; спосіб та характер будівництва (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація доходів будівельних підприємств

№ з/п	Класифікаційні ознаки	Види доходів
1	2	3
1.	Вид діяльності	Дохід від діяльності, що триває (операційної, інвестиційної, фінансової); дохід від припиненої діяльності
2.	Місце виникнення	Дохід основного виробництва; дохід допоміжного виробництва; дохід другорядного виробництва
3.	Можливість здійснення контролю	Контрольований дохід; неконтрольований дохід
4.	Регулярність отримання	Регулярний (систематичний дохід); нерегулярний (разовий) дохід
5.	Період формування	Дохід минулого періоду; дохід звітного періоду; дохід майбутнього періоду
6.	Звітний період обліку	Дохід за місяць; дохід за квартал; дохід за півріччя; дохід за три квартали; дохід за рік; дохід за період виконання будівельного контракту чи договору підряду, що перевищує один рік
7.	Ступінь деталізації	Дохід будівельної бригади; дохід будівельної дільниці, цеху та інших структурних підрозділів; дохід будівельного підприємства
8.	Вид виконаних робіт і наданих послуг	Дохід від будівництва; дохід від надання послуг генерального підряду
9.	Вид будівель	Дохід від будівництва житлових будівель; дохід від будівництва нежитлових будівель
10.	Суб'єкт виконання будівництва	Дохід від виконання будівництва власними силами; дохід від виконання будівництва підрядними організаціями
11.	Спосіб та характер будівництва	Дохід, одержаний від виконання капітального ремонту; дохід, одержаний від виконання поточного ремонту

Задля дослідження сутності перелічених видів доходів будівельних підприємств доцільно більш детально охарактеризувати подану класифікацію. За видами діяльності дохід поділяється на дохід від діяльності, що продовжується (операційної, інвестиційної, фінансової), та дохід від припиненої діяльності, необоротних активів, якщо їх не переведено до складу необоротних активів, утримуваних для продажу (дохід від інвестицій в асоційовані підприємства, дочірні підприємства тощо). Дохід від фінансової діяльності включає дохід від участі в капіталі та інший фінансовий дохід (дивіденди та відсотки одержані), внаслідок отримання якого відбуваються зміни розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

За місцем виникнення дохід поділяється на дохід основного виробництва (дохід виробничих структурних підрозділів будівельного підприємства, які безпосередньо беруть участь у виконанні будівельно-монтажних робіт); дохід допоміжного виробництва (дохід виробничих структурних підрозділів, які зайняті забезпеченням основного виробництва); дохід другорядного виробництва (дохід виробничих структурних підрозділів, які займаються виробництвом бетону тощо).

За можливістю здійснення контролю дохід поділяється на контрольований (його рівень може контролюватись з боку власників чи менеджерів будівельного підприємства, котрі здатні змінювати його своїми діями чи внаслідок впровадження певних рішень) та неконтрольований (дохід, що не може бути контрольований власниками або менеджерами організації, які не здатні чинити вплив ані на період його отримання, ані на його величину).

Залежно від звітного періоду обліку доходів виділяється дохід за місяць, за квартал, за півріччя, за три квартали, за рік та за період виконання будівельного контракту чи договору підряду, що перевищує один рік. Ця класифікація доходів обумовлена тим, що у бухгалтерському обліку та в обліку податкових розрахунків дані накопичуються та обліковуються за кожен місяць, а звітність формується за квартал, півріччя, три квартали та за рік.

За ступенем деталізації доходу можна виділити дохід будівельної бригади (дохід від будівельних робіт, виконаних конкретною будівельною бригадою); дохід будівельної дільниці, цеху та інших структурних підрозділів (дохід від будівельних робіт, виконаних певною кількістю будівельних бригад, які віднесені до складу структурних підрозділів); дохід будівельного підприємства (сукупний дохід, отриманий усіма наявними структурними підрозділами).

Залежно від видів виконаних робіт і наданих послуг дохід слід поділяти на дохід від будівництва та дохід від надання послуг генерального підряду. В результаті виконання будівельних робіт для замовника підприємство отримує дохід від будівництва, у разі пошуку і залучення до процесу будівництва субпідрядних організацій генеральний підрядник одержує дохід від надання послуг генерального підряду (як правило, складає до 4% від кошторисної вартості будівництва). Принципово різна економічна сутність зазначених видів доходу обумовлює необхідність використання цієї класифікації.

Залежно від видів будівель пропонуємо виокремлювати дохід від будівництва житлових будівель, нежитлових будівель.

Тому надзвичайно важливим є створення теоретичних основ відображення облікової інформації про доходи будівельних підприємств, оскільки за результатами бухгалтерського обліку складається звітність, яка надається зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття відповідних управлінських рішень, що впливають на діяльність підприємства. продуктивність будівельних підприємств. Використання правильної класифікації доходів забезпечує його практичне застосування під час бухгалтерського обліку шляхом використання відповідного аналізу для рахунків доходів.

1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку доходів

Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку – це сукупність нормативно-правових актів вищих органів держави (законодавчих,

виконавчих і представницьких), Міністерства фінансів України, інших міністерств і установ, а також кожного підприємства. Система обліку доходів на сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без відповідного нормативно-правового забезпечення, яке створювалося протягом останніх двох десятиліть і перебуває в процесі постійних змін. Факторами, що спонукають до змін, є економічні, політичні, соціальні та інші.

Багато вчених, особливо Г.І. Ляхович, Н.Я. Зарудна, О.М. Кундеус, Т.А. Яковець виділяє п'ять рівнів нормативних актів з питань бухгалтерського обліку та звітності (рис. 1.7) [75, с. 21].

Рис. 1.7. Рівні нормативно-правового забезпечення обліку в Україні

Огляд нормативної бази та нормативних документів з обліку та аудиту наведено в таблиці 1.2.

Нормативні документи з обліку доходів

Документ	Короткий зміст	Використання в контрольно-ревізійному процесі
1	2	3
Конституція України [1]	Основний закон України	Загальні положення, що встановлюють правові засади та регулюють діяльність підприємства
Господарський кодекс [2]	Встановлює правові основи господарської діяльності відповідно до сільськогосподарських підприємств	Забезпечення зростання ефективності підприємства та соціальну активність
Податковий кодекс України [3]	Містить перелік податків та зборів, їх платники	Перевірка правильності обчислення доходів та витрат у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [8]	Фінансовий контроль проводиться враховуючи правові та організаційні засади здійснення, порядок здійснення податкового контролю та відповідальність за недотримання законодавства	Організація проведення фінансового контролю, який є необхідним на даний час
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [8]	Визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів власника.	Встановлює чи відповідає господарська діяльність чинному законодавству
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [12]	Показує формування та зміст звіту про фінансові результати, вказуючи умови для розкриття змісту статей	Визнання доходів та витрат, контроль за правильним відображенням їх у вказаному звіті
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [14]	Відображення методології формування доходів та їх відображення в бухгалтерському обліку та складання на їх основі фінансової звітності	Створення засад для організації обліку доходів підприємства
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [7]	Визначає основні методологічні рішення з ведення обліку, забезпечення однаковості відображення відповідних операцій і процесів, нагромадження облікової інформації, необхідної для систематичного контролю, складання звітності та проведення економічного аналізу.	Для ведення бухгалтерського обліку

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [5]	Несе інформацію про наявність та рух активів, капіталу та зобов'язань, демонструє порядок ведення бухгалтерських проведення використовуючи метод подвійного запису	Для полегшення проведення організації бухгалтерського обліку

При розгляді нормативних актів виявлено, що між ними існують певні розбіжності, щодо економічної суті і визнання доходів. Поняття дохід характерне як для податкового так і для бухгалтерського обліку.

У бухгалтерському обліку доходи визнаються за принципом відповідності доходів і витрат суть якого розкривається у П(С)БО 15:

- сума доходу може бути достовірно визначена;
- можливість достовірної оцінки витрат.

Не зважаючи на певні розбіжності, суб'єкти господарювання повинні дотримуватися всіх П(С)БО, законів, інструкцій, адже в них знаходиться цінна інформація про правильність ведення обліку, відображення у фінансовій звітності, надання повної та достовірної інформації про доходи підприємства, витрати тощо. Знаючи закони підприємство вчасно сплачує податок, знає всі вимоги та принципи ведення обліку, що призводить до успішного розвитку підприємства.

З цього випливає, що головним недоліком обліку доходів підприємства виступає проблема формування єдиної інформаційної загальнодержавної бази норм і нормативів для обліку та контролю за доходами суб'єкта господарювання. Ще однією не менш важливою проблемою є проблема рівня відповідальності обліково-контрольної системи підприємства, що стосується його доходів чинному законодавству з обліку та контролю враховуючи мету та завдання відповідного підприємства. Для того, щоб покращити нормативно-правові акти України щодо обліку та контролю доходів підприємств та

одержання потрібного результату від їх використання треба, на нашу думку, виконати поставлені завдання:

Класифікація доходів підприємств знайшла висвітлення у працях науковців. Частково це питання опрацьоване у працях таких науковців, як Нападовської Л., Дерія В., Задорожного З.-М., Ф. Бутинця, Ткаченко Н. М., Бутинця Ф.Ф., Хом'яка Р.Л., Завгороднього В.П., Білухи М.Т., Нашкерської Г.В., Лишиленко О.В., Чижевської Л.В., Голова С.Ф. та інших [29, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 54, 60, 65, 71, 72, 73, 77, 87, 96, 100, 102, 103].

У працях сучасних економістів спостерігаються різноманітні підходи до визначення сутності доходу. У монографії В. Дерія запропоновано визначення доходу як економічної категорії, що означає одержання підприємством певних активів (грошей, матеріальних ресурсів) чи зменшення сум зобов'язань, які спонукають до збільшення сум власного капіталу (за виключенням збільшення сум капіталу з внесків власників або учасників) [51, с. 28].

В. Сопко та В. Завгородній під доходами розуміють «валовий прилив (надходження) економічної вигоди протягом звітного періоду, який виникає в процесі діяльності підприємства. Мається на увазі звичайна операційна діяльність» [97, с. 283].

Ф. Бутинець теж розглядає дохід як надходження економічних вигод, однак уточнює джерела їх виникнення: «які виникають у результаті діяльності підприємства у вигляді виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), гонорарів, відсотків, дивідендів тощо» [34, с. 509].

На відміну від попередніх визначень, трактування доходу М. Пушкарем як економічної категорії, що в загальному розумінні означає потік грошових та інших надходжень за одиницю часу і складається з таких пофакторних елементів, як прибуток, заробітна плата, процент і рента [96, с. 389], дещо відрізняється, оскільки не зводиться до існування економічних вигод.

Поняття «дохід» від різних науковців наведено у таблиці 1.3.

Поняття «дохід» в працях дослідників

№п/п	Автор	Поняття «дохід» в працях дослідників
1	2	3
1.	Бутинець Ф.Ф. [34]	Пояснює, що виручка або дохід - це надходження грошових коштів та інших надходжень від реалізації товарів, продукції, послуг і робіт протягом звітної періоду.
2.	Пушкар М. С. [96]	Він визначає дохід як потік грошей та інших надходжень за одиницю часу, і він складається з таких елементів, як прибуток, заробітна плата, відсотки та рента.
3.	Біла О.Г. [31]	Грошові надходження від реалізації продукції - це загальний дохід від основної діяльності підприємства, його внесок у валовий внутрішній продукт країни
4.	Волков О.І. [39]	Дохід це приріст суми грошей над їх витратами на спожиті в процесі виробництва засоби, який отримує підприємство від реалізації новоствореної вартості
5.	Голов С. [31]	Він пояснив, що дохід є основною економічною категорією, яка відіграє значну роль у визначенні прибутку бізнесу.
6.	Камінська Т.Г. [62]	Він зазначив, що доходом підприємства визнається збільшення економічних вигод протягом звітної періоду в результаті надходження активів та зростання їх вартості, а також зменшення зобов'язань, які призводять до зростання капіталу підприємства, за винятком внесків власників.
7.	Шмиголь Н. М. [103]	У ньому зазначено, що дохід - це збільшення економічних вигод у результаті надходження активів і погашення зобов'язань, що призводить до зростання капіталу організації, за винятком внесків учасників, і досягається в результаті використання економічних ресурсів і конкурентних переваг в економічному процесі, при прийнятному рівні підприємницького ризику.
8.	Сопко В.В. [97]	Він зазначив, що дохід - це збільшення економічних вигод протягом звітної періоду у вигляді надходження (збільшення) активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу.

Таким чином, у результаті аналізу економіко-правових засад обліку доходів виявлено значну кількість джерел, які свідчать про важливість якісного нормативно-правового регулювання.

Висновки до розділу 1

Дослідження теоретичних основ відображення облікової інформації про доходи будівельних підприємств є надзвичайно важливим, оскільки за результатами бухгалтерського обліку складається звітність, яка надається

відповідним користувачам для прийняття відповідних рішень, що впливають на ефективність діяльності будівельних підприємств. Використання правильної класифікації доходів дозволяє реалізувати їх у бухгалтерському обліку за допомогою відповідного аналізу для рахунків доходів.

Дохід – загальна виручка або сума надходжень грошових коштів на підприємство.

Бухгалтерський облік дозволяє переглядати класифікацію доходів відповідно до вимог законодавства, а управлінський облік дозволяє збирати та групувати інформацію для прийняття та реалізації відповідних рішень.

Під час вивчення регуляторних законів було встановлено, що між ними існують деякі відмінності з точки зору економічної природи та визнання доходу. Поняття доходу характерне як для податкового, так і для бухгалтерського обліку.

Однак, незалежно від конкретних спорів, господарські організації повинні виконувати всі П(С)БО, закони, інструкції, оскільки вони забезпечують достовірність бухгалтерського обліку, відображення у фінансовій звітності, надання повної та достовірної інформації про доходи, витрати підприємства тощо.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ

2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» - юридична особа, створена та діє відповідно до законодавства України.

Метою діяльності підприємства є провадження комерційної діяльності у сфері будівництва, оптової та роздрібною торгівлі, виробництва товарів народного споживання, виробництва та промислової продукції, надання послуг громадського харчування та іншої комерційної діяльності, а також надання консультаційних та маркетингових послуг. з метою отримання прибутку.

Майно підприємства становлять виробничі та невиробничі фонди, а також інші активи, вартість яких відображається на самостійному балансі.

Джерела формування майна товариства наведено на рис. 2.1.

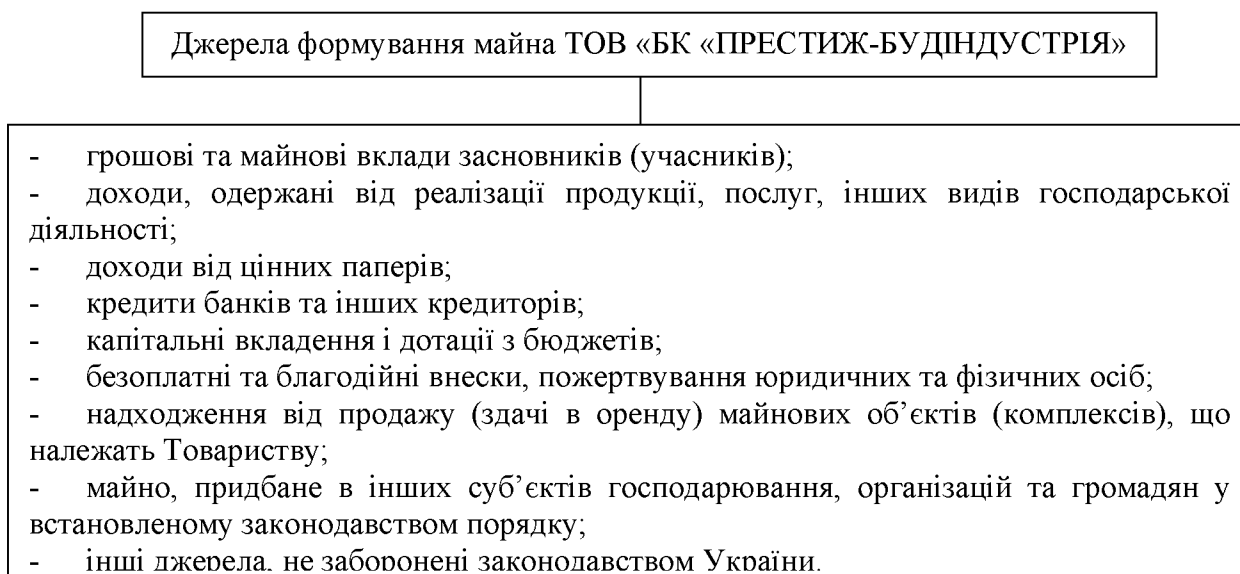

Рис. 2.1. Джерела формування майна

Підприємство може займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, що не суперечить законодавству України. Сфера діяльності компанії показана на рис. 2.2.

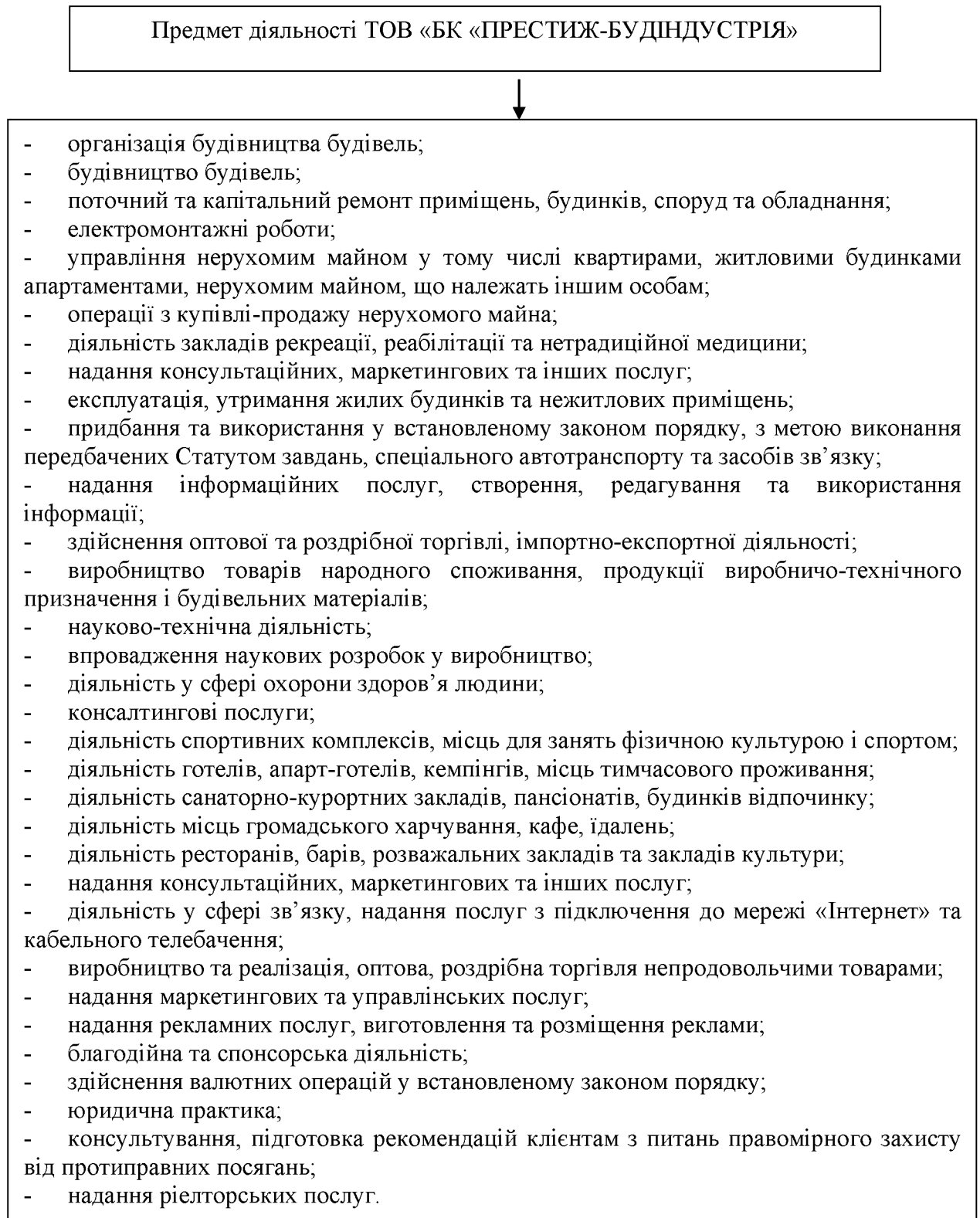

Рис. 2.2. Предмет діяльності ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ-БУДІНДУСТРІЯ»

Для вивчення й аналізу результатів фінансово-господарської діяльності підприємства, з метою визначення ступеня ефективності використання основних фондів і оборотних коштів для реалізації програм організацій, виявлення можливих недоліків, порушень, невикористаних резервів підвищення результативності діяльності проводять аналіз фінансового стану.

Інформаційною основою аналізу підприємства є бухгалтерська фінансова звітність. До фінансової звітності ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ-БУДІНДУСТРІЯ» належать форми 1-м і 2-м «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Основною метою діяльності суб'єктів господарювання є отримання максимального прибутку, що безпосередньо залежить від рівня їх доходів. Доходи набувають особливо важливого значення для підприємств незалежно від форми власності, сфери діяльності та інших факторів. Тому аналіз доходів підприємства та факторів їх формування має велике значення в оцінці ефективної діяльності суб'єкта господарювання.

Аналіз доходів підприємства наведено в таблиці 2.1 і на рис. 2.3.

Таблиця 2.1

Аналіз доходів підприємства

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2020	2021	2022	2021р. від 2020р.	2022р. від 2021р.	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід	165729,0	94275,0	1314,4	-71454,0	-92960,6	56,9	1,4
Інші операційні доходи	43,7	28,4	20,8	-15,3	-15,3	65,0	73,2
Інші доходи	-	-	0,6	-	+0,6	-	-
Разом доходи	165772,7	94303,4	1335,8	-71469,3	-92967,6	56,9	1,4

Як видно з таблиці, загальна сума доходів на підприємстві з кожним роком зменшується, зокрема, в 2021 році порівняно з 2020 роком, на 71469,3 тис. грн., а вже в 2022 році порівняно з 2021 роком на 92967,6 тис. грн. Найбільшу питому вагу в загальній сумі становить в 2020-2022 роках чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), який з кожним роком зменшується, зокрема в 2021 році порівняно з 2020 роком на 71454,0 тис. грн., а

в 2022 році порівняно з 2021 роком на 92960,6 тис. грн. і становить у 2020 році – 99,97 %, у 2021 році – 99,97 % і у 2022 році – 98,39 %.

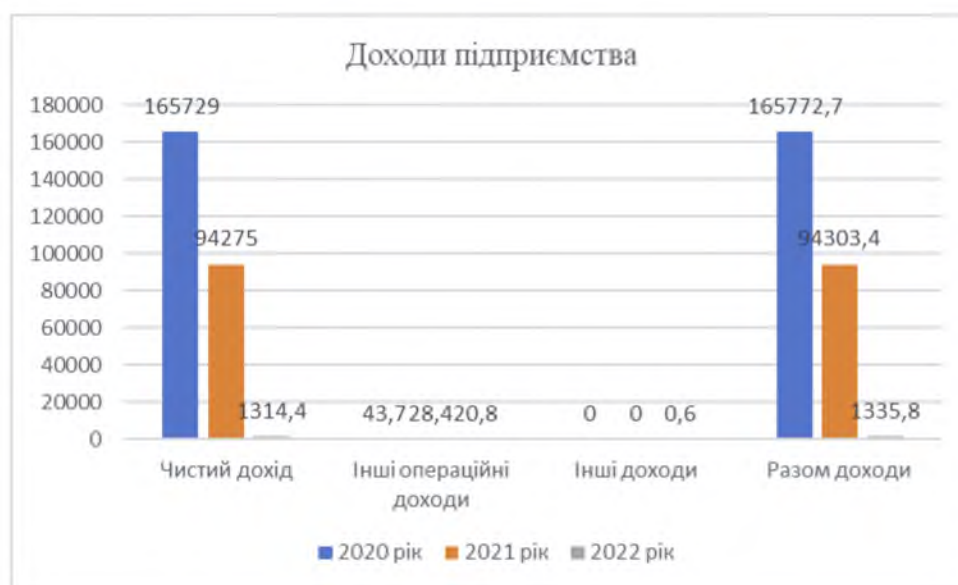

Рис. 2.3. Динаміка доходів

Ефективність функціонування підприємства характеризується оптимальним рівнем структури його витрат, що формують собівартість товарів (послуг), яка, в свою чергу, є базисом ціноутворення. Джерелом інформації про стан витрат підприємства є: Форма №2-м.

Аналіз структури операційних витрат наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники структури операційних витрат

Елементи операційних витрат	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2021р. від 2020р.	2022р. від 2021р.	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Собівартість реалізованої продукції	163769,9	98,9	93843,2	98,7	994,1	67,6	-69926,7	-92849,1	57,3	1,1
Інші операційні витрати	1886,7	1,1	1235,1	1,3	475,7	32,4	-651,6	-759,4	65,5	38,5
Інші витрати	-		-	-	-	-	-	-	-	-
Разом витрати	165656,6	100,0	95078,3	100,0	1469,8	100,0	-70578,3	-93608,5	57,4	1,5

Як видно з таблиці, загальна сума витрат на підприємстві в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшується на 70578,3 тис. грн., а вже в 2022 році порівняно з 2021 роком спостерігається їх зменшення на 93608,5 тис. грн.

Як бачимо, найбільшу питому вагу в загальній сумі становить в 2020-2022 роках собівартість реалізованої продукції, яка з кожним роком зменшується, зокрема в 2021 році порівняно з 2020 роком на 69926,7 тис. грн., а в 2022 році порівняно з 2021 роком на 92849,1 тис. грн. Частка інших операційних витрат в 2021 році порівняно з 2020 роком зменшується на 651,6 тис. грн., а у 2022 році порівняно з 2021 роком на 93608,5 тис. грн.

Динаміка формування чистого прибутку підприємства наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка формування чистого прибутку

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2020	2021	2022	2021р. від 2020р.	2022р. від 2021р.	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід	165729,0	94275,0	1314,4	-71454,0	-92960,6	56,9	1,4
Собівартість реалізованих товарів	163769,9	93843,2	994,1	-69926,7	-69926,7	57,3	1,1
Інші операційні доходи	43,7	28,4	20,8	-15,3	-15,3	65,0	73,2
Інші доходи	-	-	0,6	-	+0,6	-	-
Інші операційні витрати	1886,7	1235,1	475,7	-651,6	-759,4	65,5	38,5
Інші витрати	-	-	-	-	-	-	-
Податок на прибуток	-	-	-	-	-	-	-
Чистий прибуток (збиток)	116,1	-774,9	-134,0	+891,0	+640,9	+891,0	17,3

Дані таблиці свідчать, що підприємство отримує чистий прибуток у 2020 році і чистий збиток у 2021-2022 роках, який у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшився на 891,0 тис. грн., або 891,0 % і в 2022 році порівняно з 2021 роком збільшився на 640,9 тис. грн., або на 17,3 % і становив відповідно у 2020

році – 116,1 тис. грн., в 2021 році – -7743,9 тис. грн., а в 2022 році - -134,0 тис. грн.

Рентабельність – це відносний показник, що характеризує рівень ефективності (доходності) діяльності підприємства.

Розрахунок показників рентабельності досліджуваного підприємства наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники рентабельності

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2020	2021	2022	2021р. від 2020р.	2022р. від 2021р.	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	116,1	-774,9	-134,0	-891,0	+94141,0	+640,9	17,3
Середня сума загального капіталу, тис. грн.	160348,7	194069,0	354821,7	+33720,3	+160752,7	121,1	182,8
Середня сума оборотного капіталу, тис. грн.	160348,7	194069,0	354821,7	+33720,3	+160752,7	121,0	182,8
Середня сума основного капіталу, тис. грн.	116,1	-271,4	67,0	-387,5	+338,4	-233,7	-24,7
Виручка від реалізації, тис. грн.	165729,0	94275,0	1313,4	-71454,0	-92961,6	56,9	1,4
Рентабельність, в % до: загального капіталу	0,1	-	-	-0,1	-	-	-
оборотного капіталу	0,1	-	-	-0,1	-	-	-
основного капіталу	100,0	-	-	-100,0	-	-	-
реалізації	0,1	-	-	-0,1	-	-	-

З даної таблиці помітно, що підприємство в 2020 році працювало рентабельно, а в 2021-2022 роках працювало збитково і нерентабельно.

Завершальним етапом аналізу є підсумкова оцінка узагальнюючих показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Основні економічні показники діяльності ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ-БУДІНДУСТРІЯ» наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Фінансово-економічні показники діяльності підприємства

№	Показник	Один, вим.	Роки		
			2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
1.	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	165729,0	94275,0	1314,4
2.	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн.	165769,9	93843,2	1335,8
3.	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	116,1	-774,9	-134,0
4.	Витрати (доходи) з податку на прибуток	тис. грн.	-	-	-
5.	Рентабельність реалізованої продукції	%	0,1	-	-
6.	Фонд оплати праці	тис. грн.	5183,1	7315,8	7861,5
7.	Середньооблікова чисельність працюючих	чол.	81	102	95
8.	Середньомісячна заробітна плата одного працюючого	грн.	5332,4	5977,0	6896,1
9.	Продуктивність праці	тис. грн./ особу	2046,0	924,3	13,8
10	Середньорічна вартість оборотних активів	тис. грн.	160348,7	194069,0	354821,7
11	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	-	1,03	0,49	0,01
12	Тривалість обороту	дні	349,5	734,7	36000
13	Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	тис. грн.	30374,5	54713,8	122985,2
14	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	обороти	5,46	1,72	0,01
15	Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	тис. грн.	2426,2	1294,9	2295,8
16	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-	68,3	72,8	0,6
17	Власний капітал	тис. грн.	116,1	-658,8	-792,8
18	Загальна вартість активів	тис. грн.	151191,2	236946,7	472696,6
19	Коефіцієнт автономії	-	0,001	-0,003	-0,002
20	Коефіцієнт фінансової залежності	-	1302,2	-359,7	-596,2
21	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	-	1302,2	-359,7	-596,2
22	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	0,001	-0,003	-0,002
23	Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	-	1,001	0,1	0,1

Аналіз фінансової стабільності дає можливість оцінити, наскільки підприємство готове до погашення своїх боргів і відповісти на запитання, наскільки воно є незалежним з фінансового боку, зростає чи зменшується рівень цієї незалежності, чи відповідає стан активів і пасивів підприємства завданням його фінансово-господарської діяльності.

Загалом, характеризуючи фінансовий стан підприємства можна сказати, що воно знаходиться у нестабільному фінансовому стані.

2.2. Практичні аспекти ведення обліку доходів на підприємстві

Сутність бухгалтерського обліку в Україні, сфера його застосування, загальні принципи побудови, державного регулювання, організації та ведення регулюються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО та іншими нормативно-законодавчими документами. Але будівництво як окрема сфера діяльності має важливі організаційно-технологічні особливості, які безумовно впливають на методологію та організацію бухгалтерського обліку. Це потребувало прийняття окремого П(С)БО 18.

Документування діяльності підприємства має вирішальне значення для точного обліку доходів.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо контролю та регулювання обробки даних документи зведеного бухгалтерського обліку можуть складатися на основі первинних документів [9].

В обліковій політиці ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» зазначено, що дохід визнається одночасно із видатками. Основним доходом підприємства є дохід від основної діяльності з надання різних послуг, виконання робіт. Формування доходу від реалізації продукції підприємства відбувається на первинному обліку, оскільки це перший етап реєстрації певних угод, що відбивають бізнес-процеси та явища на підприємстві. Облік доходів від

продажу здійснюється на підставі наступних бухгалтерських документів (Рис. 2.4).

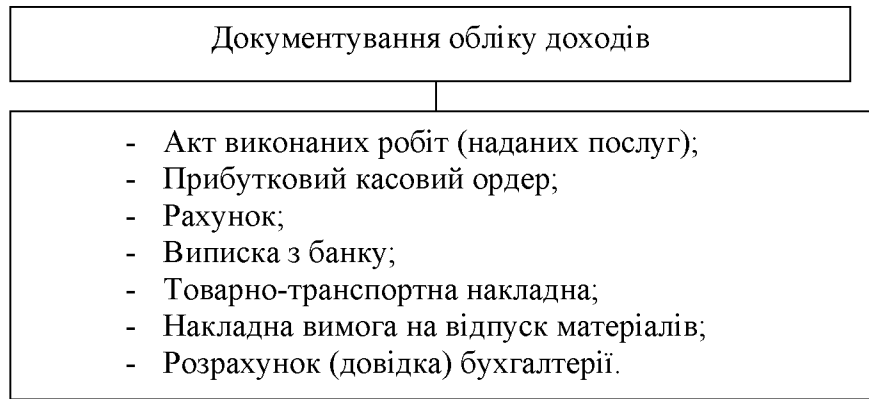

Рис. 2.4. Документування обліку доходів

Первинні документи з обліку в будівництві наведені на рис. 2.5.

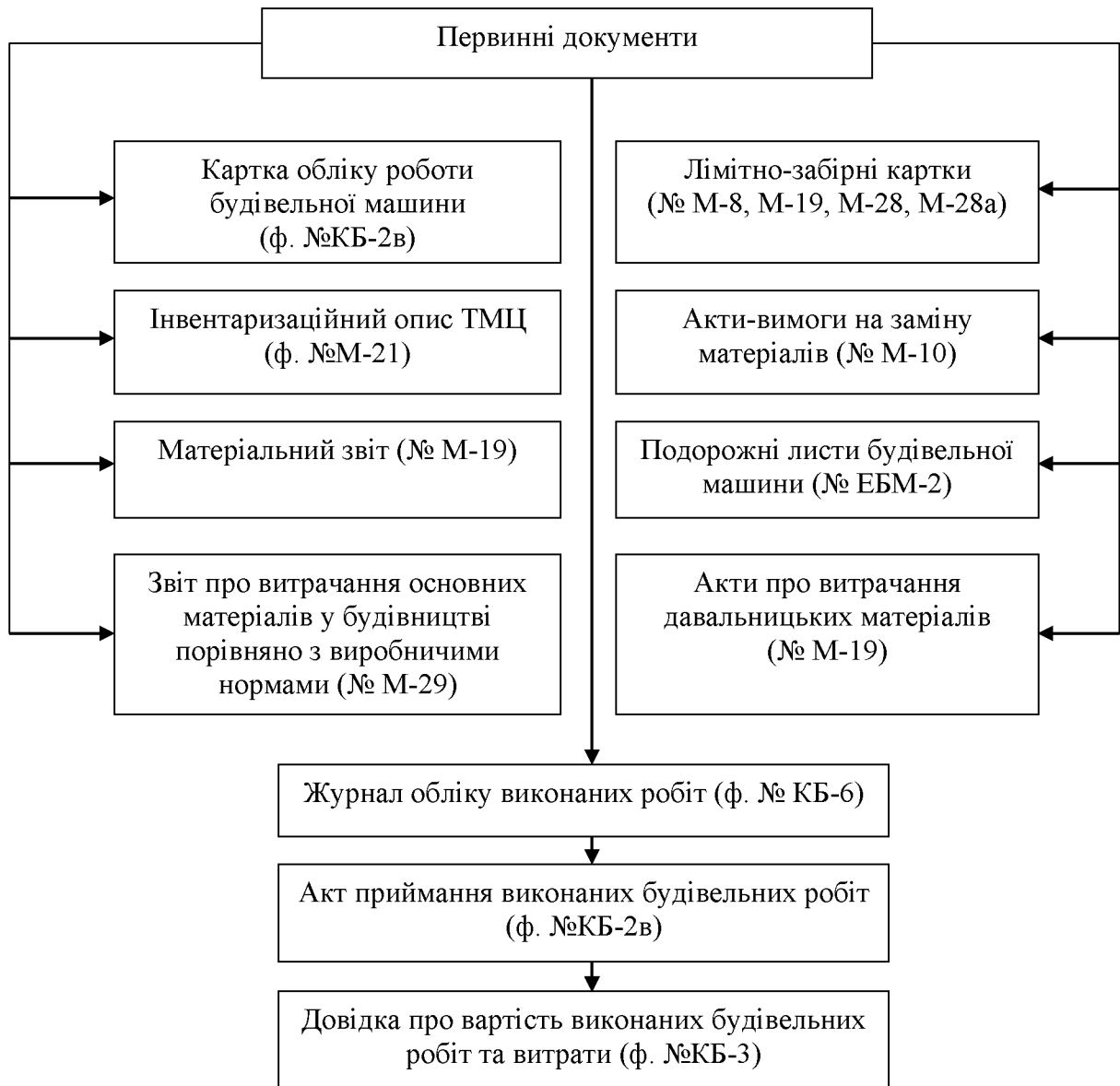

Рис. 2.5. Первинні документи з обліку у будівництві

Відповідно до пункту 6.4.2 Правил визначення вартості будівництва при визначенні вартості виконаних робіт та здійсненні взаєморозрахунків за виконані роботи на об'єктах будівництва, будівництво яких здійснюється за рахунок державних коштів, зразок використовуються форми первинних облікових документів «Акт приймання-передачі виконаних будівельних робіт» (зразок форми № КБ-2б) і «Довідка про вартість і витрати виконаних будівельних робіт» (зразок форми № КБ-3).

За суб'єктами виконання будівництва пропонуємо виділяти дохід від виконання будівництва власними силами та дохід від виконання будівництва підрядними організаціями. Застосування поданої класифікації обґрунтовується тим, що у формі статистичної звітності «Звіт про виконання будівельних робіт», будівельні підприємства зобов'язані відображати загальний обсяг реалізованих будівельних робіт за звітний період та зазначати у його складі обсяг робіт, виконаний підрядником на умовах субпідряду (рядок 021).

Адаптацію окремих класифікацій доходів будівельних підприємств до потреб обліку і звітності представлено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Класифікація доходів будівельних підприємств для потреб управління

№ з/п	Класифікаційна ознака	Вид доходів	Відображення на рахунках обліку	Подання у звітності	
				Статистична звітність	Фінансова звітність
1	2	3	Кредит рахунку	Звіт про виконання будівельних робіт (ф. № 1-кб) (місячна)	6
1.	Вид будівель	Дохід від будівництва житлових будівель	703.1 «Дохід від будівництва житлових будівель»	Рядок 012 «Обсяг виконаних будівельних робіт з будівництва житла власними силами»	Звіт про фінансові результати (ф. № 2-м), ряд. «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)»,
		Дохід від будівництва нежитлових будівель	703.2 «Дохід від будівництва нежитлових будівель»	Рядок 013 «Обсяг виконаних будівельних робіт з будівництва нежитлових будівель власними силами»	

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6
2.	Суб'єкт виконання будівництва	Дохід від виконання будівництва власними силами	703.11 «Дохід від будівництва власними силами житлових будівель»; 703.21 «Дохід від будівництва власними силами нежитлових будівель»	Рядок 01 «Обсяг виконаних будівельних робіт власними силами»; рядок 015 «Обсяг виконаних будівельних робіт господарським способом»	ряд. 2000
		Дохід від виконання будівництва підрядними організаціями	703.12 «Дохід від будівництва житлових будівель підрядними організаціями»; 703.22 «Дохід від будівництва нежитлових будівель підрядними організаціями»	Рядок 021 «Обсяг реалізованих будівельних робіт за договорами субпідряду»	
3.	Спосіб та характер будівництва	Дохід, одержаний від виконання капітального ремонту	703.111 «Дохід від виконання капітального ремонту житлових будівель»; 703.211 «Дохід від виконання капітального ремонту нежитлових будівель»	Рядок 016 «Обсяг виконаних будівельних робіт з капітального ремонту»	
		Дохід, одержаний від виконання поточного ремонту	703.112 «Дохід від виконання поточного ремонту житлових будівель»; 703.212 «Дохід від виконання поточного ремонту нежитлових будівель»	Рядок 017 «Обсяг виконаних будівельних робіт з поточного ремонту»	

Отже, під час прийняття управлінських рішень керівники будівельних підприємств можуть використовувати дані звітності, зокрема фінансової та статистичної, у рядках якої показуються складові доходу будівельного підприємства у розрізі різних ознак. За умови використання даних класифікацій в аналітичному обліку будівельних підприємств систематично формуватиметься інформація, необхідна для складання звітності. Проведення правильної класифікації доходів будівельних підприємств, її апробація в обліку спрощують ведення обліку загалом.

На рахунках класу 7 протягом звітного року за кредитом відображається сума загального доходу разом із сумою непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), що включені до ціни продажу, за дебетом – щомісячне відображення належної суми непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), щорічне або щомісячне віднесення суми чистого доходу на рахунок 79.

Для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції (товарів, робіт і послуг), а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу призначено рахунок 70 «Доходи від реалізації», який має наступні субрахунки (Рис. 2.6)

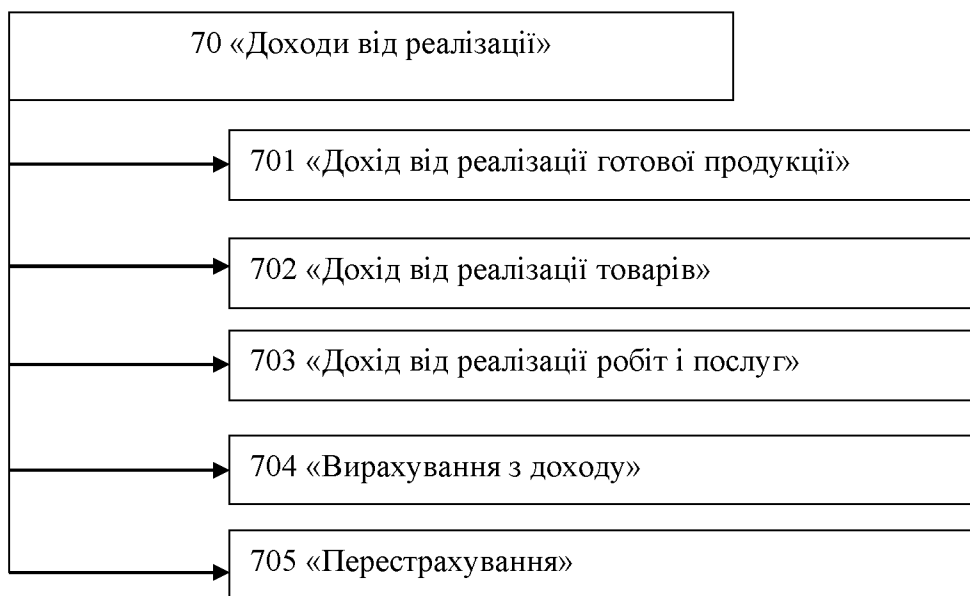

Рис. 2.6. Субрахунки рахунку 70

За кредитом субрахунків 701-703 відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – належна сума непрямих податків (акцизного податку, ПДВ та інших, передбачених законодавством); результат операцій перестраховання (у кореспонденції з субрахунком 705); та списання чистого доходу у порядку закриття на рахунок 79.

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції (товарів, робіт, послуг), регіонами збуту та/або іншими напрямками, визначеними підприємством.

Дохід за контрактом на будівництво включає ціну, зазначену у контракті на будівництво, а також суму відхилень, претензій та пільг за контрактом на будівництво.

Субрахунок 703 використовується для обліку доходів за договором будівництва у ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ». За кредитом цього субрахунку у кореспонденції з рахунком 36 відображається сума визнаного доходу від будівельних робіт. За дебетом відображається відрахування суми ПДВ та списання у порядку закриття на рахунок 79.

Аналітичний облік доходів від продажу ведеться за видами (групами) продукції, регіонами збуту та іншим напрямкам, визначеним для підприємства. Щоб узагальнити всю інформацію про доходи від основної діяльності, компанія використовує рахунок 70 із субрахунками, які служать для визначення фінансових результатів у бухгалтерському обліку після їх відображення у нерозривному зв'язку з відповідними рахунками витрат при використанні рахунків дев'ятого класу (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Доходи, витрати при визначенні фінансового результату основної діяльності

ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»

Тип діяльності	Характеристика операції	Дохід	Витрата
1	2	3	4
Основна	Продаж товарів, робіт або послуг	701, 702, 703, 704	90, 91, 92, 93

Рахунок 70 служить узагальнення інформації про доходи від продукції, товарів, робіт, послуг. На підприємстві за кредитом рахунки 70 відображається приріст доходу від продажу, а за дебетом - сума непрямих податків (акциз, ПДВ) та списання доходів у порядку закриття на рахунок 79. Це відтворення інформації на рахунках 7-го класу має бути документовано. Отже підприємство веде такий облік за наявності відповідних первинних документів для обліку доходів від продажів.

ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» отримує основний дохід при здійсненні будівельних робіт і для цього відведений субрахунок 703.

Розглянемо господарські операції для відображення доходу від реалізації робіт, виконаних ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ», виконаних на підставі Акту виконаних робіт, які наведені у таблиці 2.8 та визначають фінансовий результат.

Таблиця 2.8

Кореспонденція рахунків з обліку доходів будівельного підприємства

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
Відображення податкового зобов'язання при виконанні робіт підрядником до оплати їх вартості					
1	Показано дохід за будівельним контрактом	Акт (довідка) про вартість виконаних робіт	361	703	240000
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	703	641	40000
3	Віднесено дохід на рахунок фінансових результатів	Довідка бухгалтерії	703	791	200000
4	Погашено замовником заборгованість із будівельного контракту	Платіжне доручення, виписка банку	311	361	240000
Відображення податкового зобов'язання при одержанні авансу для виконання будівельних робіт					
1	Отримано аванс від замовника на будівництво	Платіжне доручення, виписка банку	311	681	240000
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ за отриманим авансом	Податкова накладна	643	641	40000

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6
3	Показано дохід за будівельним контрактом	Акт (довідка) про вартість виконаних робіт	361	703	240000
4	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	Акт (довідка) про вартість виконаних робіт	703	643	40000
5	Взаємозарахування суми отриманого авансу	Бухгалтерська довідка	681	361	240000
6	Віднесено дохід на рахунок фінансових результатів	Довідка бухгалтерії	703	791	200000

Роботи, які виконує ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ», можуть бути виконані з авансовими платежами від замовника для закупівлі матеріалів. При такій обставині компанія в обліку застосовує рахунок 681 для відображення отриманих грошових коштів. Господарські операції для відображення доходів від продажу робіт, виконаних на підставі проаналізованих даних.

Дані про доходи від реалізації готової продукції підприємства відбиваються у журналі № 6 «Облік доходів та результатів діяльності». Визнана сума доходу від основної діяльності у цьому журналі відображається в стовпці 3. Вся інформація з журналу наприкінці місяця вводиться до головної бухгалтерської книги, де згодом розраховуються дебетові та кредитові обороти кожного рахунку. Він використовується для узагальнення даних журналів замовлень та взаємної перевірки записів за окремими рахунками та звітністю. Він відображає початковий баланс, а також поточний оборот та баланс на кінець звітного періоду щодо кожного субрахунку.

Відповідно до методу подвійного запису, суми дебетового та кредитового оборотів, а також дебетового та кредитового сальдо повинні дорівнювати відповідно. Далі дані первинних документів, необхідних для синтетичного та аналітичного обліку систематизуються в регістрах бухгалтерського обліку. Дані про доходи від основної діяльності звітного періоду у ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» відбиваються у Звіті про фінансові результати (таблиці 2.9).

Інформації про доходи від основної діяльності, яка відображається
у Звіті про фінансові результати

Стаття	Код рядка	Джерело інформації	Примітки
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Обороти по дебету субрахунків 701, 702 і 703 з кредитом 791 мінус оборот по кредиту субрахунку 704 з дебетом 791	Чистий дохід від реалізації (за вирахуванням знижок; суми проданих у минулому товарів; непрямих податків; інших податків і зборів, які виплачують з обороту

Отже, стан організації обліку доходів від основної діяльності підприємства залежить від точного та повного документального оформлення, а також своєчасного відображення доходів і результатів діяльності в бухгалтерському обліку, своєчасного отримання інформації про найбільш вірогідне отримання доходу.

2.3. Пріоритетні напрями удосконалення обліку доходів

Аналіз економічних показників діяльності ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» дав можливість зробити висновок, що організація обліку доходів підприємства здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства. Проте в обліку доходів від основної діяльності виявлено недоліки. Визначено, що якщо в первинному документі є невизначеність в оплаті продукції, то бухгалтер повинен якось відзначити таку операцію. Якщо товар уже відвантажений, його необхідно списати з балансу підприємства. З іншого боку, документи на поставку та договори купівлі-продажу свідчать про облік дебіторської заборгованості. Якщо ми повернемося до П(С)БО 10, то побачимо, що дебіторська заборгованість відображається під час визнання доходу, але не може бути відображена, оскільки є невизначеність щодо оплати. У свою чергу, ми пропонуємо застосовувати в бізнесі методи світового досвіду, які використовуються у випадках, коли неможливо визначити величину гарантії оплати продукції (таблиця 2.10).

Запропонована методика відображення доходів за умов ризику невиплати
коштів за продукцію ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»

Метод	Дохід та його визнання	Опис
1	2	3
Продаж в розстрочку	Визнається в період, в якому були отримані гроші	При відвантаженні продукції списується повна вартість з балансу, на суму якої визнається дебіторська заборгованість. Сума нарахованої дооцінки в обліку відбивається як відстрочений дохід. При надходженні грошей від покупця визнається дохід у сумі платежу, який поступив, і пропорційно з ним списується дооцінка.
Відшкодування витрат	В момент надходження від покупця повністю відшкодують собівартість відвантажених продуктів.	Перед фіксацією прибутку відшкодовуються понесені витрати. Відстрочений дохід визнають після оплати необхідних сум. При надходженні не повної суми, прибуток буде менший від відстроченого на суму платежів, які поки не сплачено. Такий метод використовується при операціях з високим рівнем ризику.

Використання таких методів при збуті продукції знизить ризики, пов'язані з володінням, і дозволить точно та своєчасно відобразити у бухгалтерському обліку дохід від основної діяльності.

Далі ми пропонуємо в на підприємстві застосувати метод «стадії завершення», який прописаний МСБО 11 [6]. Згідно з яким підрядник повинен нараховувати дохід у кожному періоді доти, доки замовник не прийме виконані роботи. Таким чином, застосування практики міжнародного досвіду надасть підприємству необхідний обсяг інформації про ступінь виконання робіт за договором, а також результати його діяльності за певний період.

Також аналіз організації бухгалтерського обліку на підприємстві показав, що прибуток від продажів у ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» відображається відповідно до вимог законодавства з такою відповідністю: Дебет рахунку 36 та кредит рахунку 70.

Надалі частина, яка не належить компанії, розраховується з доходу (ПДВ, акциз та інше). Дохід відображається у Звіті про фінансові результати.

Тому ми пропонуємо спростити відображення цих операцій таким чином: дебет рахунку 36 (загальна сума заборгованості) у кореспонденції з кредитом

рахунку 70 (сума чистого доходу від продажу) та кредитом рахунку 643. Така схема обліку дасть полегшення при складанні у звіті про фінансові результати.

Дохід від продажу виконаних робіт є джерелом фінансових ресурсів для підприємства, тому відображення достовірної, своєчасної інформації щодо його бухгалтерського обліку потребує детального аналізу та контролю, що досягається за допомогою аналітичного обліку. Тому для вдосконалення обліку доходів ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» пропонуємо розширити робочий план рахунків субрахунком 703, з доповненням до нього аналітичних рахунків, що подано у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Пропонований Витяг з робочого плану рахунків ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» у розрізі аналітичного обліку доходів

Аналітичні рахунки			
№	Тип здійснених Робіт або послуг	№	Типи будівель, здійснених робіт або послуг
703.10	Дохід від будівництва житлових будинків»	703.11	Дохід від будівництва багатопверхових будинків
		703.12	Дохід від будівництва котеджів
703.20	«Дохід від будівництва об'єктів різного призначення»	703.21	Дохід від будівництва офісних будівель, магазинів
		703.22	Дохід від будівництва інших об'єктів
703.30	«Дохід від виконання реконструкції, реставрації та ремонту будівель»	703.31	Дохід від виконання реконструкції
		703.32	Дохід від виконання реставрації
703.40	«Дохід від здійснення проектних робіт»		В розрізі будівельних контрактів
703.50	«Дохід від наданих послуг»	703.51	Дохід від надання послуг з експлуатації будинків
		703.52	Дохід від надання послуг з проведення монтажних, або ремонтних робіт

Завдяки цьому розширенню підвищено інформативність обліку доходів, систематизовано інформацію про види діяльності, які забезпечують найбільшу частку доходів, за джерелом їх походження, що допоможе приймати ефективні управлінські рішення щодо подальшої діяльності підприємства.

Тому розроблено аналітичну систему обліку, яка враховує пошук даних про об'єкти обліку різного рівня деталізації.

Таким чином, при незначному збільшенні обсягу облікових робіт підвищується аналітична цінність отриманої інформації, яка необхідна для прийняття обґрунтованих і своєчасних управлінських рішень.

Висновки до розділу 2

Під час написання дипломної роботи метою дослідження було ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ». Аналізуючи динаміку змін в аналізі фінансового стану підприємства за період 2020-2022 років, можна зробити висновок, що підприємство має нестабільний фінансовий стан.

Організація обліку доходів від основної діяльності ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» залежить від достовірності та повноти документів, а також своєчасного їх відображення в обліку доходів і результатів діяльності. Процес документального оформлення є одним із найскладніших і важливих напрямів обліку виручки від реалізації. Це залежить від того, як доходи визнаються та відображаються у звітності.

Підприємство у своїй діяльності використовує журнально-ордерну форму бухгалтерського обліку, а також автоматичну форму, яка дозволяє прискорити обробку облікової інформації, а також точно та точно фіксувати доходи від основної діяльності та відображати фінансовий результат діяльності підприємства.

Аналітичний облік витрат ведеться за етапами виконання робіт та видами будівельного підряду. Як показує практика, в житловому будівництві індивідуальні П(С)БО 18 та інші нормативні акти не завжди застосовують правила взаємовідносин замовник-підрядник, оскільки в більшості випадків підрядник бере на себе функції забудовника та частково його фінансує з власних ресурсів. А тут з інвесторами (покупцями житлових площ) замість будівельного підряду укладаються договори різного формату. Відповідно до чинного законодавства діють фінансово-посередницькі установи, створюються

фонди фінансування будівництва, фонди операцій з нерухомістю, що суттєво змінює структуру фінансування будівництва житла.

Розроблено пропозиції щодо вдосконалення обліку доходів підприємства. Зокрема, запропоновано витяг із робочого плану бухгалтерського обліку ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» в розрізі методики відображення доходів за умов ризику несплати коштів за продукцію та аналітичного обліку доходів.

РОДІЛ 3.

АУДИТ ДОХОДІВ НА ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ»

3.1. Методичні прийоми аудиту доходів

Останнім часом в Україні спостерігається поживлення будівельної галузі та активний розвиток будівельних компаній. Будівельна галузь є невід'ємною частиною господарського комплексу країни, індикатором економічного зростання або спаду. Він тісно пов'язаний з іншими галузями та їх розвитком за рахунок будівництва виробничих, складських та офісних будівель, матеріально-технічних та інженерних мереж. Ситуація та перспективи подальшої динаміки діяльності підприємств цього сектору становлять реальний напрям досліджень в умовах трансформаційних процесів, що відбуваються в Україні.

Збільшення обсягів будівництва ускладнює обліково-аналітичні процеси, що позначається на методології аудиту будівельної галузі. Своєчасний нагляд за діяльністю будівельних підприємств дозволяє значно підвищити їх прибуток та ефективність подальшого використання об'єктів нерухомості.

Для будівельного бізнесу це не тільки отримання прибутку в короткостроковій перспективі, а й довгострокова перспектива, що включає як реалізацію проектів, так і набуття позитивного іміджу, розширення кола клієнтів, надання послуг, товарів, тощо збільшення гучності.

В сучасних умовах господарювання перевірка доходів є важливою та актуальною проблемою, оскільки дохід підприємства є одним із основних узагальнюючих показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Отримання доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) свідчить про те, що продукція підприємства знайшла свого покупця, відповідає вимогам і попиту ринку за ціною, якістю, іншими технічними функціональними характеристиками та особливостями.

Основною проблемою методології перевірки доходів, ризиком невиявлення недостовірної інформації, є відсутність встановленої

законодавством України досконалої методики складання документації перевірки праці.

Метою аудиту доходів підприємства є формування незалежної думки аудитора про достовірність даних щодо визначення доходів, правильність і повне відображення в первинних документах, правильне ведення бухгалтерського обліку доходів та його відповідність прийнятій обліковій політиці.

До початку проведення перевірки аудитор зобов'язаний вивчити організаційні і технологічні особливості підприємства, визначити характер, спеціалізацію, масштаби і структуру кожного виду виробничої діяльності підприємства.

Джерела інформації аудиту доходів наведено на рис. 3.1.

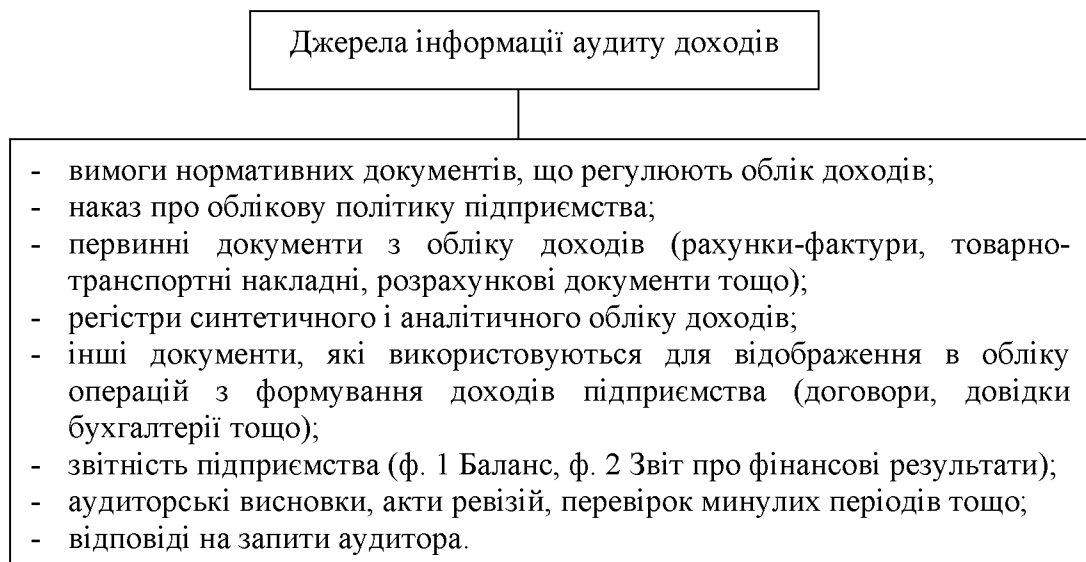

Рис. 3.1. Джерела інформації аудиту доходів

Для проведення аудиторської перевірки можуть використовуватися такі методичні прийоми аудиту: обстеження, вибіркові спостереження; інвентаризація, комплексні та тематичні перевірки; експертиза, прийоми порівняльного і факторного аналізу, інформаційне моделювання; дослідження документації; службове розслідування, нормативно-правове регулювання.

Виділено аналітичні процедури для об'єктивної оцінки їхньої поведінки в конкурентному середовищі щодо рівності інтересів, аудиту доходів у визнанні кінцевого фінансового результату (Рис. 3.2).

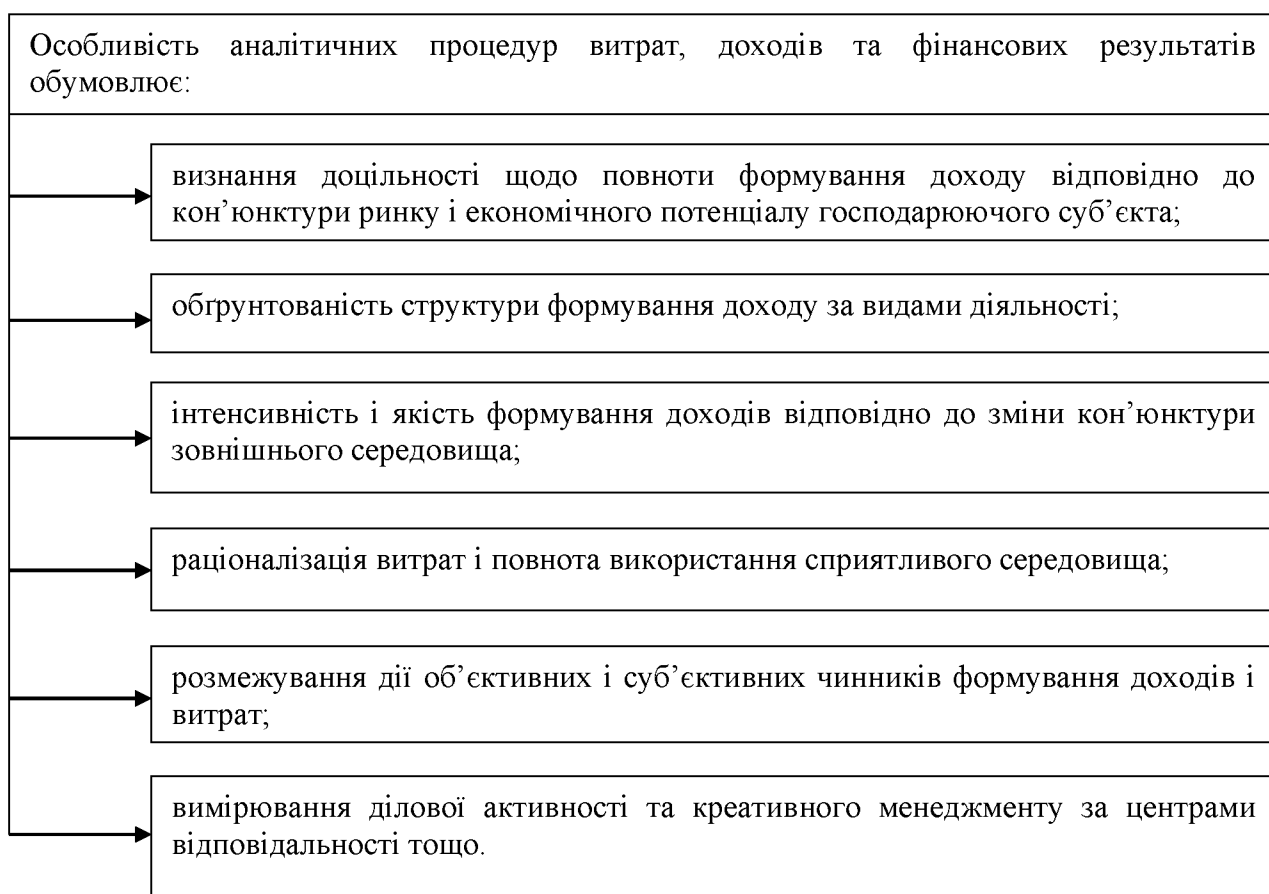

Рис. 3.2. Перелік аналітичних процедур витрат, доходів та фінансових результатів

Цей перелік основних передумов впливає на формування програми аудиту витрат, доходів та фінансових результатів і послідовність його аналітичних процедур.

Початковим етапом аудиторської перевірки є конкретизація завдань, які ставить замовник перед аудитором. Таким завданням безпосередньо виступає перевірка доходів, отриманих за визначений період на предмет достовірності, доцільності, законності, реальності та повноти. Дане завдання фактично окреслює предмет аудиторських послуг, звідси, предметом аудиторських послуг з перевірки доходів підприємства є достовірність операцій з отримання доходів та відображення їх відповідно до чинного податкового законодавства.

Під час аудиту доходів необхідно вирішити наступні завдання (рис. 3.3).

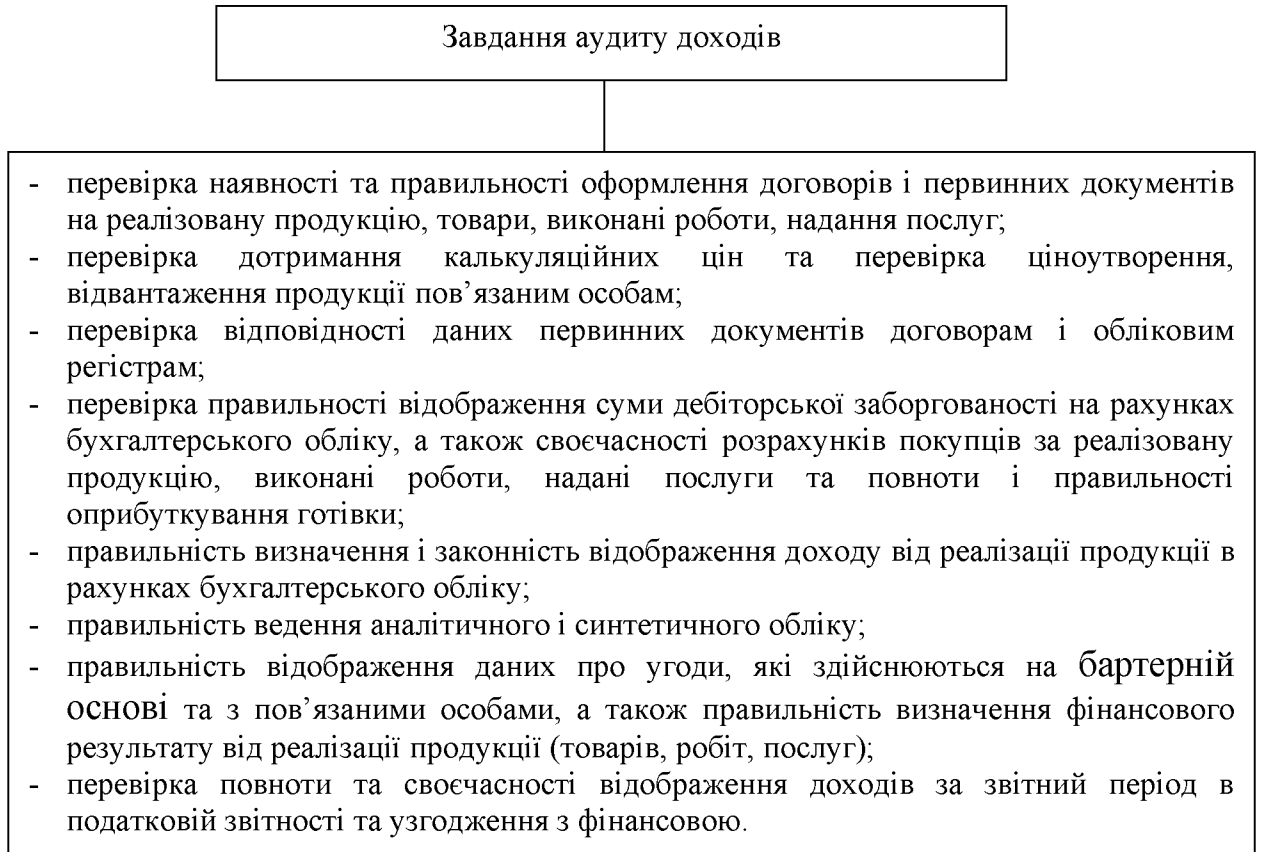

Рис. 3.3. Завдання аудиту доходів

В ході аудиту доходів можуть бути виявлені наступні порушення:

- невірна класифікація доходів;
- недотримання принципу нарахування відповідності доходів і витрат;
- невірно обчислена сума доходу;
- помилки в бухгалтерських проводках при відображенні господарських операцій з формування доходів і списання їх на фінансові результати;
- відсутність первинних документів з обліку доходів;
- невідповідність даних синтетичного і аналітичного обліку;
- невірне відображення в звітності доходів підприємства [3].

Виявлені аудитором порушення заносяться до його робочих документів, які пізніше знаходять відображення у відповідних узагальнюючих документах.

Обов'язковим елементом організації аудиту є складання плану та програми аудиту, що є важливим як для замовника (контроль дій аудитора для

виконання поставленої мети), так і для аудитора (забезпечує оперативність і точність аудиту).

За матеріалами перевірки аудитор, який проводить аудит, подає результати проведеної перевірки у вигляді аудиторського висновку.

Процес планування аудиту фінансових доходів підприємства охоплює такі основних етапів, які наведено на рис. 3.4.

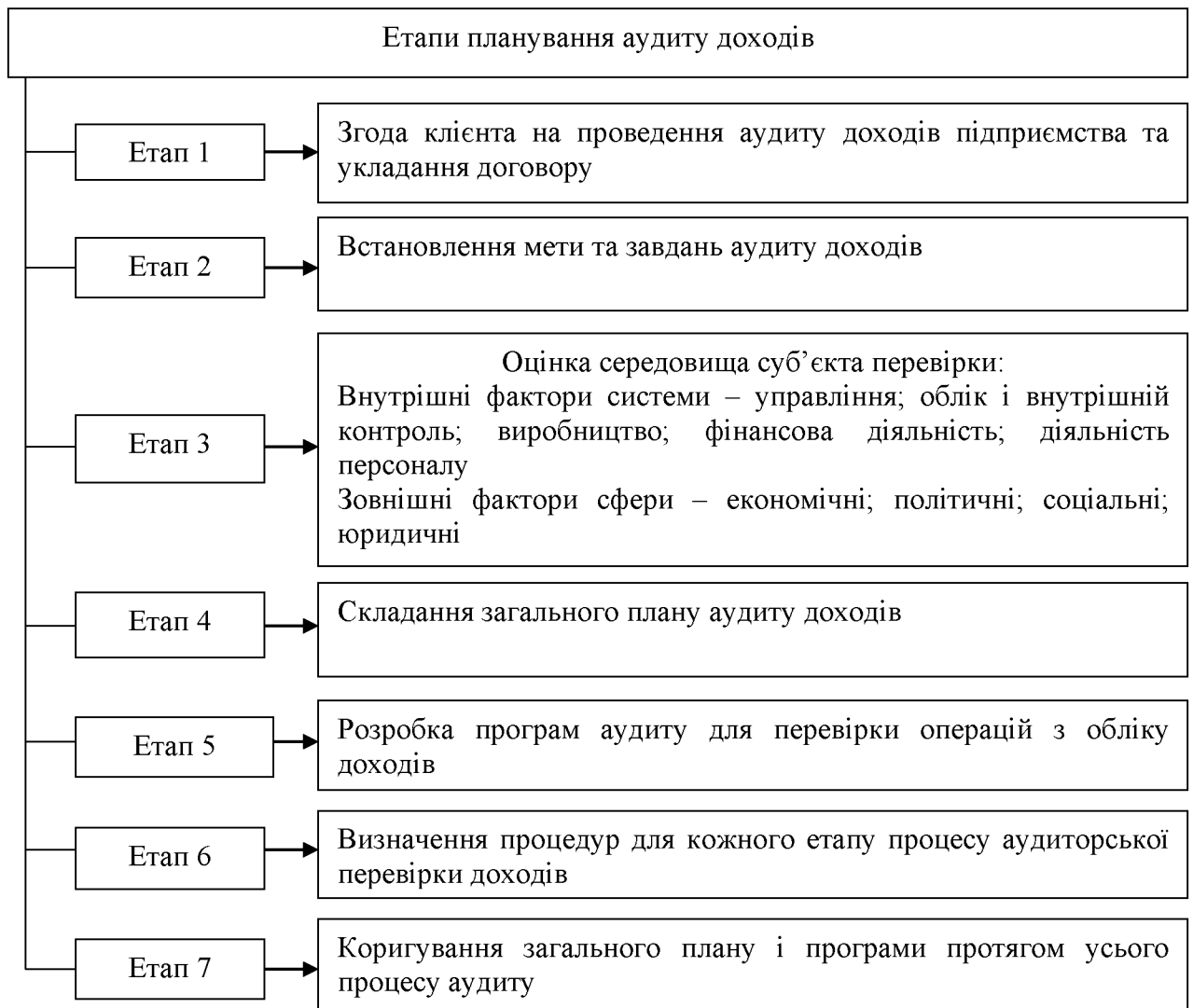

Рис. 3.4. Етапи планування аудиту доходів суб'єкта господарювання

Тому проведення аудиту на підприємстві забезпечує не тільки перевірку достовірності інформації, а й розробку пропозицій, завдяки яким облік і раціональне використання ресурсів дає можливість оптимізувати господарську діяльність підприємства.

3.2. Оцінка результатів аудиту доходів

Важливим досвідом вітчизняних підприємств є ефективна система управління аудитом. Якісний і ефективний аудит доходів, отриманих від реалізації продукції, забезпечує прибутковість бізнесу. Тому актуальною проблемою вітчизняних суб'єктів господарювання сьогодні є перевірка достовірності, своєчасності та законності відображення в бухгалтерському обліку доходів від реалізації продукції.

Аудит на досліджуваному підприємстві не проводився, але рекомендуємо його провести.

Розробка методики аудиту виручки від реалізації продукції підприємства включає: етапи аудиту, розробку моделей робочої документації аудитора. Аудит доходів від реалізації забезпечує об'єктивну оцінку достовірності, точності, об'єктивності та законності відображення в обліку доходів і фінансових результатів.

Основними завданнями аудиту реалізації послуг є підтвердження достовірності:

- облік фактичної виручки від реалізації послуг;
- відображення вартості послуг в бухгалтерському обліку;
- визначення розміру доходу, отриманого від надання послуг.

Спочатку аудитор розробляє анкету перевірки, яка наведена в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Розроблена анкета перевірки доходу від реалізації продукції

№	Зміст	Варіанти відповіді			Оцінка системи внутрішнього контролю
		Так	Ні	Інф. відсутня	
1	2	3	4	5	6
1	Чи є відділ внутрішнього контролю на підприємстві?		+		
2	Чи контролюється наявність документів, що підтверджують реалізацію продукції?	+			
3	Коли проводилась аудиторська перевірка?			+	

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
4	Чи були виявлені аудитором порушення?			+	
5	Чи відповідає документація вимогам чинного законодавства?	+			
6	Чи ведеться окремо облік різних видів доходів на підприємстві?	+			
7	Чи є відповідальні особи за повноту і своєчасність відвантаження продукції, товарів?	+			
8	Чи правильно укладаються договори з кожним покупцем на кожний вид продукції?		+		
9	Чи звіряють рахунки-фактури із затвердженими замовленнями на продаж і документами на відвантаження продукції?			+	
10	Як ведеться аналітичний облік реалізації продукції?	+			
11	Чи планує підприємство обсяги реалізації продукції?			+	
12	Чи сформовано на підприємстві портфель заказів на вироблену продукцію?			+	
13	Чи дотримується якість реалізованої готової продукції на підприємстві?	+			
14	Чи відповідає визнання доходів згідно з П(С)БО15?	+			
15	Як контролюється своєчасність оплати за реалізовану продукцію?	+			

Після проведення анкетування та отримання відповідей на питання, аудитор починає розробляти загальний план аудиту доходів від реалізації продукції.

План аудиту – це документ, який зокрема розглядає характер, час та обсяг аудиторських процедур, які повинні виконуватися працівниками аудиторської фірми для отримання достатніх та відповідних аудиторських доказів з метою зменшення аудиторського ризику до прийнято низького рівня.

План аудиту включає в себе основні етапи проведення, які повинен виконати аудитор: підготовчий; основний; заключний.

В таблиці 3.2 складений план аудиту доходів на підприємстві.

Таблиця 3.2

Загальний план проведення аудиту доходів від реалізації послуг

№ з/п	Етапи	Перелік процедур	Термін етапу аудиту	ПІБ
1	2	3	4	5
1	Підготовчий	Обмін листами, укладення договору, ознайомлення з діяльністю підприємства, оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, визначення аудиторського ризику, суттєвості, планування аудиту доходів від реалізації продукції	03.03.2023 р.	Бруч Н.Т.
2	Основний	Перевірка залишків реалізованої продукції на початок періоду. Перевірка правильності документального оформлення операцій з обліку реалізації продукції. Перевірка правильності відображення інформації про реалізовану продукцію, що складають собівартість. Перевірка співвідношення ціни реалізованої продукції з прейскурантною ціною. Перевірка правомірності та своєчасності включення доход від реалізації до собівартості продукції. Перевірка випадків відсутності документів реалізованої продукції. Перевірка правильності оцінки реалізації. Перевірка правильності бухгалтерського обліку продаж (кореспонденція рахунків, облікові регістри). Перевірка відповідності записів аналітичного і синтетичного обліку на рахунках реалізації записам в облікових регістрах, Головні книзі, звітності	05.03.2023 р.	Бруч Н.Т.
3	Заключний	Здійснення процедур зі збором та обґрунтування отриманої інформації (підготовка аудиторського висновку та складання аудиторського звіту)	08.03.2023 р.	Бруч Н.Т.

На другому етапі своєї роботи аудитор повинен розробити програму аудиту доходів від реалізації продукції. Програма аудиту – це документ, що містить перелік завдань у визначеній послідовності їх виконання, за допомогою

яких отримуються достатні та надійні аудиторські докази у відповідності до мети перевірки щодо відповідного клієнта.

Програма аудиту доходів наведена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Програма аудиту доходів від реалізації продукції

№	Аудиторські процедури	Мета та якість	Задачі	Аудиторські докази	Метод перевірки
1	2	3	4	5	6
1	Перевірка залишків реалізованої продукції на початок періоду	Впевнитись у правильності формування залишків реалізованої продукції	Перевірка відповідності залишків реалізованої продукції	Фінансові результати. Журнал б. Головна книга	Документальний, арифметичний
2	Перевірка правильності документального оформлення операцій з обліку реалізації продукції	Впевнитись у правильності документального оформлення операцій з обліку доходів від реалізації продукції	Перевірка правильності документального оформлення операцій з обліку реалізації продукції	Акт приймання-передачі, лімітно-забірні картки, рахунки фактури, договори купівлі-продажу	Документальний
3	Перевірка правильності відображення інформації про реалізовану продукцію, що складають собівартість	Впевнитись у правильності відображення класифікації оцінки та умов визнання доходів	Перевірка правильності та повноти відображення реалізації продукції Перевірка правильності та повноти формування реалізації	Договір-угода, рахунки-фактури, платіжні вимоги	Арифметичний
4	Перевірка співвідношення ціни реалізованої продукції з прейскурантною ціною	Зіставити документи та впевнитись у правильності співвідношенні ціни	Перевірка та зіставлення ціни з реалізованої продукції з прейскурантною ціною	Прейскуранти, калькуляційні картки, розрахунки бухгалтерії, накладні	Документальний
5	Перевірка відповідності документів на відвантаження продукції затвердженням замовленням на продаж	Впевнитись у правильності документального оформлення на відвантаження продукції	Зіставити документи на відвантаження продукції з реєстрації та впевнитись у їх наявності	Книга реєстрації рахунків-фактур, накладні на відвантаження продукції, реєстри обліку	Арифметичний, зіставлення

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6
6	Перевірка випадків відсутності документів реалізованої продукції	Впевнитись у наявності та правильності заповнення документів реалізованої продукції	Перевірка наявності документів реалізації продукції	Товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, реєстри бухгалтерського обліку	Документальний, арифметичний
7	Перевірка правильності оцінки реалізації	Впевнитись у правильності оцінки реалізованої продукції	Впевнитись у правильній оцінці реалізованої продукції	Рахунки-фактури	Документальний
8	Перевірка правильності бухгалтерського обліку продаж (кореспонденція рахунків, облікові реєстри)	Впевнитись у правильності введення бухгалтерського обліку реалізації продукції	Перевірка правильності відображення в обліку реалізації продукції	Товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, бухгалтерські реєстри. Головна книга	Документальний, арифметичний
9	Перевірка відповідності записів аналітичного і синтетичного обліку на рахунках реалізації записам облікових реєстрах. Головній книзі, звітності	Впевнитись у відповідності записів аналітичного та синтетичного обліку на рахунках реалізації продукції	Перевірити повноту бухгалтерською обліку доходів від реалізації за звітний період	Головна книга, бухгалтерські реєстри. Звіт про фінансові результати	Документальний, арифметичний

Після завершення аудиту аудитор підбиває підсумки по проведенню даної перевірки і складає аудиторський висновок, який залежить від професійності аудитора, який, користуючись не тільки стандартними методами та процедурами аудиту, але й на підставі свого професійного досвіду творчо та відповідально відноситься до своїх обов'язків, використовує ті методи та прийоми, які, на його думку, допоможуть максимально забезпечити кінцеву мету перевірки.

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК

за результатами перевірки доходів підприємства

ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» за станом на 01.01.2023 р.

Аудиторська фірма «Астор» згідно з договором № 256/32 від 22.01.2023 р. провела перевірку ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ».

Під час проведення перевірки на підприємстві аудитори керувалися нормативно-правовими актами України щодо бухгалтерського обліку, звітності і оподаткування, а також прийнятими в Україні нормами проведення аудиту. Була перевірена та проаналізована облікова інформація, на підставі якої була заповнена звітність підприємства. Також були проаналізовані засади облікової політики принципи підприємства, перевірені синтетичні та аналітичні регістри щодо обліку доходів і витрат та визначена достовірність фінансової звітності підприємства.

Облік на підприємстві ведеться у відповідності з Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», та відповідними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Визначення прибутку, який оподатковується, та відображення інформації про доходи та витрати підприємства у податковому обліку здійснюється згідно із Податковим кодексом України.

Діяльність підприємства відповідає його Статуту та чинному законодавству.

Дані балансу на 01.01.2023 р. відповідають даним, що склалися в бухгалтерському обліку і, в основному, вірогідно відбиває по всіх істотних аспектах фактичний фінансовий стан за результатами операцій за аналізований період.

Аудиторська фірма підтверджує достовірність фінансової звітності підприємства за станом на 01.01.2023 р. відповідно результатів аудиторської перевірки господарської діяльності суспільства за 2022 р.

Аудитор: Бруч Н.Т.

Отже, перевірка, що проводиться, спрямована на виявлення й усунення можливих помилок, що впливають на показник прибутку та фінансові результати діяльності.

3.3. Напрями оптимізації аудиту доходів на підприємстві

Особливості організації діяльності будівельних підприємств впливають на порядок обліку в будівництві. Необхідність створення служби внутрішнього аудиту на будівельних підприємствах є актуальною проблемою та необхідність її впровадження викликана необхідністю посилення контролю власників бізнесу за використанням ресурсів та економічними процесами в умовах управлінських структур. Відбувається розвиток нових організаційних форм бізнесу та аутсорсинг функцій управління та бухгалтерського обліку, а успішне функціонування будівельних підприємств залежить від здатності економічних служб швидко реагувати на зміни та приймати ефективні управлінські рішення, які будуть спрямовані на збільшення доходів і зниження витрат будівельних підприємств.

Важливою умовою ефективної організації та впровадження внутрішнього аудиту на підприємстві є забезпечення системності його формування. Якісна та ефективна перевірка будівельних підприємств забезпечить рентабельність господарської діяльності та прозорість інформації. Внутрішній аудит є запорукою фінансової стабільності в роботі будівельних підприємств.

Потреба у внутрішньому аудиті як одній із форм внутрішньогосподарського контролю виникає з багатьох ситуацій, зокрема, бажання власника чи керівника мати інформацію про реальну ситуацію на підприємстві, а також бажання вищого керівництва щоденно контролювати діяльність підприємства, у зв'язку з чим керівництво не бере безпосередньої участі в контролі повсякденної діяльності підприємства, що відбувається на рівні потреб інформації.

Внутрішній аудит – це незалежна, об'єктивна діяльність з надання гарантій та консультаційних послуг, що має приносити користь організації та покращувати її діяльність. Внутрішній аудит допомагає організації досягати поставлених цілей, використовуючи системний і послідовний підхід до оцінки та підвищення ефективності процесів управління ризиками, системи контролю і корпоративного управління.

Розглядаючи питання про впровадження внутрішнього аудиту на будівельному підприємстві, варто зазначити, що це вирішує його власник або керівник. Але організація аудиторської служби ще не гарантує ефективного виконання нею визначених функціональних обов'язків. У цьому випадку важливою передумовою є створення цілісної системи внутрішнього аудиту з врахуванням усіх її найважливіших складових: організаційною та методологічною (рис. 3.5).

Рис. 3.5. Складові системи внутрішнього аудиту на будівельному підприємстві

Цілі, повноваження та обов'язки функції внутрішнього аудиту повинні бути офіційно визначені в статуті внутрішнього аудиту та відповідати місії внутрішнього аудиту та обов'язковим елементам основних положень міжнародної професійної практики.

Обов'язковий характер основних принципів професійної практики внутрішнього аудиту, Кодексу етики, стандартів та визначення внутрішнього аудиту повинен визначатися статутом внутрішнього аудиту.

Функція внутрішнього аудиту повинна бути незалежною, а внутрішні аудитори повинні бути об'єктивними при виконанні своїх обов'язків.

Внутрішні аудитори повинні володіти знаннями, навичками та іншими компетенціями, необхідними для виконання покладених на них обов'язків.

Функція внутрішнього аудиту загалом повинна мати або набути знання, навички або інші вміння, необхідні для виконання своїх обов'язків.

План завдань функції внутрішнього аудиту повинен базуватися на документально оформленій оцінці ризиків, що проводиться щонайменше раз на рік. В цьому процесі повинні розглядатися побажання вищого виконавчого керівництва та ради.

Керівник внутрішнього аудиту повинен: з'ясувати та враховувати очікування вищого виконавчого керівництва, ради та інших зацікавлених осіб відносно оцінок і висновків внутрішнього аудиту; періодично звітувати вищому виконавчому керівництву та раді щодо цілей, повноважень та обов'язків функції внутрішнього аудиту, виконання аудиторського плану, а також відповідності Кодексу етики та Стандартам. Звітність повинна містити інформацію про суттєві ризики та проблеми контролю, у тому числі про ризики шахрайства, проблеми корпоративного управління та інші питання, що потребують уваги вищого виконавчого керівництва або ради [8].

Під внутрішнім аудитом розуміється комплекс процедур, спрямованих на виявлення, з одного боку, «слабких сторін бізнесу», а з другого – установа шляхів їхнього усунення. Роль і значення служби внутрішнього аудиту в системі управління підприємства визначається її взаємозв'язками з іншими службами та підрозділами підприємства.

Отже, внутрішній аудит як форма контролю не лише використовує інформацію, але і сам є об'єктивним джерелом інформації для керівництва підприємства та його структурних підрозділів.

Доцільність введення служби внутрішнього аудиту у будівельному підприємстві впливає і залежить від розміру підприємства, його організаційно-правової форми та організаційної структури тощо.

Зокрема створення служби внутрішнього аудиту на малих підприємствах в будівництві в більшості випадків не доцільне. Однак питання здійснення внутрішнього господарського контролю, одним із інструментів якого може

бути зокрема і внутрішній аудит, залишається актуальним і для малих підприємств.

Діяльність Служби внутрішнього аудиту будівельного підприємства можна розділити на складові (Рис. 3.6)

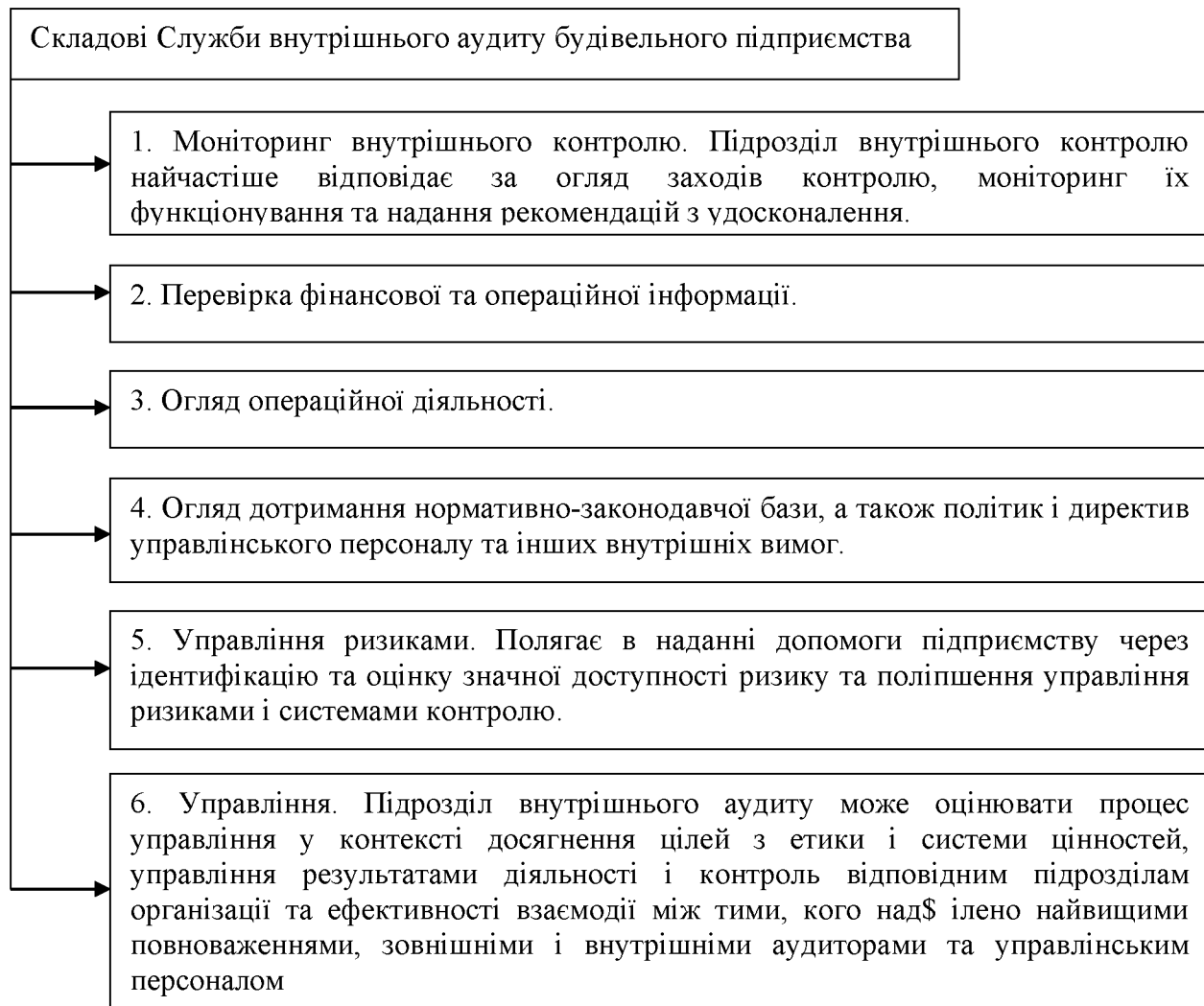

Рис. 3.6. Складові Служби внутрішнього аудиту будівельного підприємства

Специфіка будівельного виробництва, а саме: його тривалість, значна сума вкладень на початку діяльності, виконання робіт за певним договором підяду потребує виокремлення витрат за календарними періодами виникнення та стосовно договору підяду на виконання робіт з будівництва.

Етапи проведення внутрішнього аудиту будівельного підприємства подано на рис. 3.7.

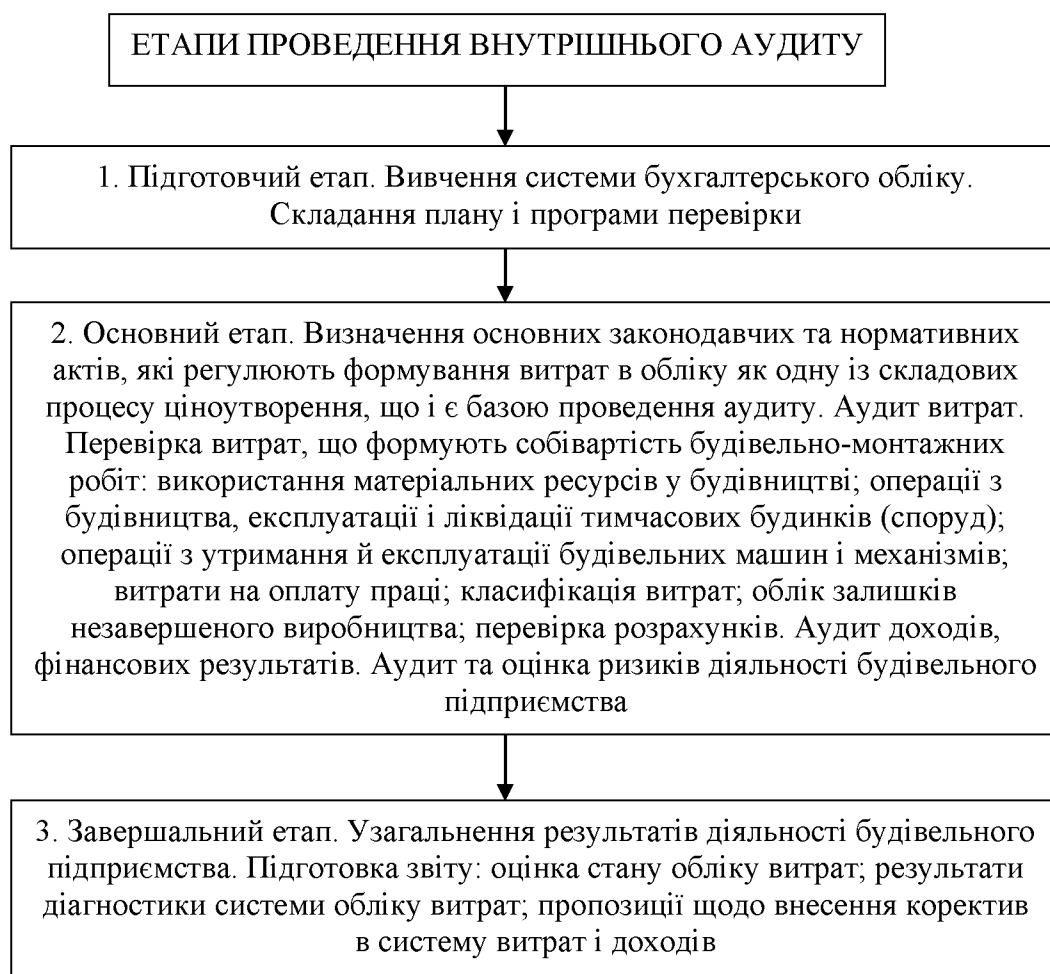

Рис. 3.7. Етапи проведення внутрішнього аудиту будівельного підприємства

Важливою ділянкою перевірки будівельних підприємств є доходи і формування фінансових результатів від будівельної діяльності. Внутрішньому аудиторю необхідно впевнитися, що доходи будівельного підприємства відображаються в обліку поетапно і їх визнання здійснюється на дату балансу. Водночас необхідно враховувати, що сума визнання такого доходу залежить від наявності достовірності оцінки кінцевого фінансового результату.

У будівництві можливі різноманітні типи поєднання систем (служб) внутрішнього господарського контролю та внутрішнього аудиту, а також їх зв'язок із зовнішніми аудиторами. За такою ознакою суб'єктів галузі можна розділити на три групи (Рис. 3.8).

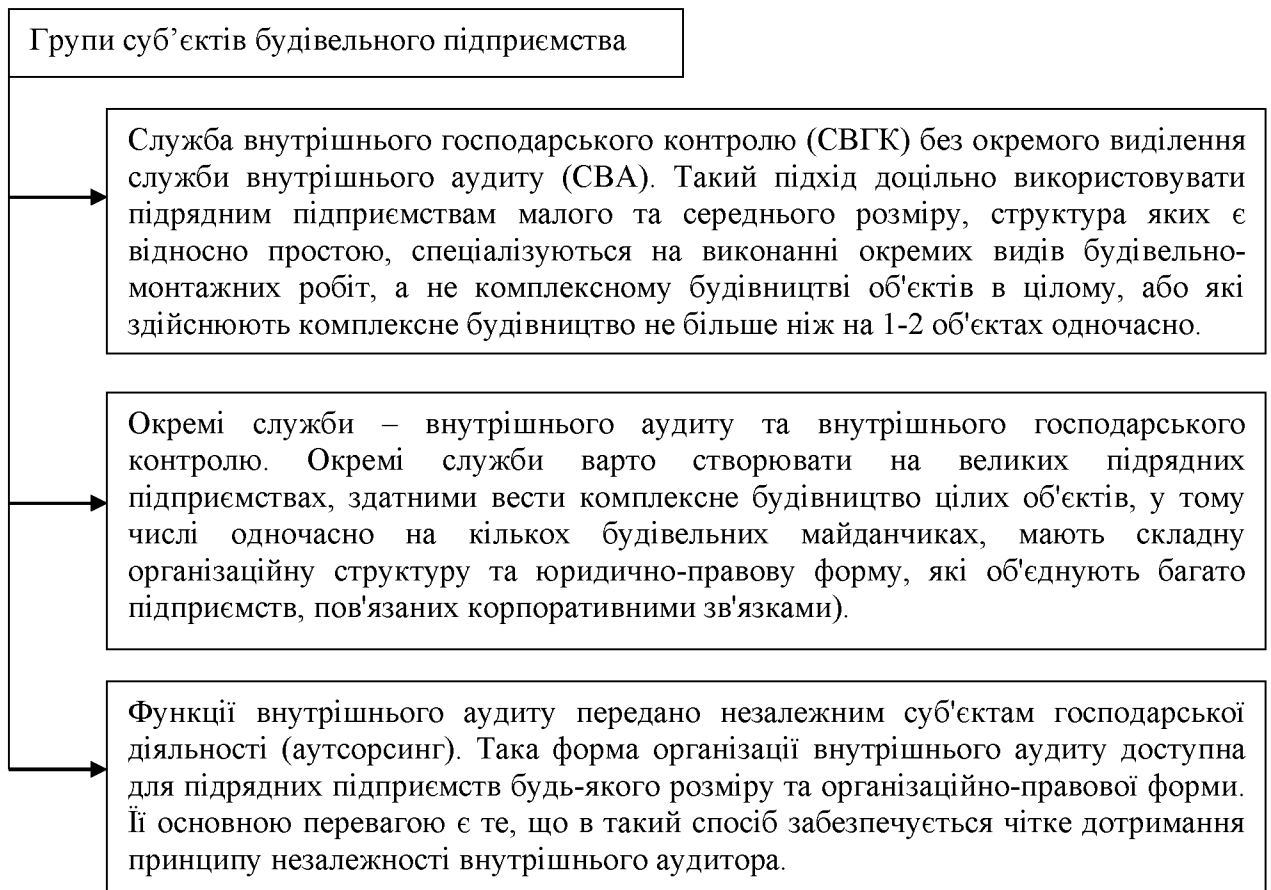

Рис. 3.8. Групи суб'єктів будівельного підприємства

Отже, питання організаційної схеми служби внутрішнього аудиту на рівні кожного будівельного підприємства може бути вирішено шляхом розробки внутрішніх нормативних документів залежно від господарсько-виробничих потреб субпідрядника.

Висновки до розділу 3

Під час перевірки встановлено, що аудит на підприємстві не проводився.

Метою перевірки є надання аудитором можливості висловити свою думку щодо організації обліку доходу від реалізації продукції, визначення фінансового результату, розкриття облікової інформації відповідно до чинного законодавства та підвищення оцінки ефективності бухгалтерського обліку. використання отриманого прибутку підприємства для забезпечення подальшої безперервності діяльності.

У роботі пропонується провести аудит доходів від надання послуг. Для підвищення ефективності бізнесу передбачена програма аудиту, що включає опитування, загальний план і програму аудиту доходів, отриманих від реалізації продукції.

Запропонована методологія аудиту забезпечить:

- проаналізувати всі аспекти обліку доходів від реалізації продукції на підприємстві;
- досліджувати достовірність, повноту, законність і своєчасність їх відображення в обліку та звітності;
- своєчасно виявляти помилки в обліку доходів;
- запропонувати рекомендації щодо внесення необхідних змін в облікову політику підприємства щодо організації та методології обліку доходу від реалізації продукції;
- підвищити ефективність використання отриманого підприємством прибутку таким чином, щоб забезпечити подальшу безперервність його діяльності.

Ми також рекомендуємо створити службу внутрішнього аудиту на підприємстві.

Служба внутрішнього аудиту може стати невід'ємною частиною системи управління будівельним підприємством і є ефективним механізмом інформаційного забезпечення власників і керівників. Ефективність організації та функціонування служби внутрішнього аудиту залежить від того, наскільки повно та якісно сформовані окремі складові її системи: організаційна та методична. Взаємодія служби внутрішнього аудиту з іншими підрозділами будівельного підприємства дозволить ефективно виконувати контрольні функції в інтересах власника.

Запропоновано етапи проведення внутрішнього аудиту будівельного підприємства.

ВИСНОВКИ

Від формування та успішного досягнення економічного потенціалу залежить перспектива розвитку будівельного підприємства. Для здобуття успіху в сучасних економічних умовах будівельна компанія повинна постійно підтримувати високий рівень свого економічного потенціалу, який забезпечується ефективною виробничо-господарською діяльністю, стабільним фінансовим становищем, випередженням конкурентів і підтриманням високого рівня конкурентоспроможності продукції.

На основі нашого дослідження щодо визначення, визнання та класифікації понять доходу ми можемо зробити наступні висновки.

Для активізації процесу залучення інвестицій необхідна раціональна система управління будівництвом, що можливе за наявності ефективної інформаційної системи, спрямованої задоволення потреб користувачів. В основі цієї системи лежить облік та аудит, у яких центральне місце відводиться формуванню показників доходів та витрат основного виду діяльності будівельної компанії.

Створення теоретичних основ відображення облікової інформації про доходи будівельних підприємств є надзвичайно важливим, оскільки за результатами бухгалтерського обліку складається звітність, яка надається зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття відповідних управлінських рішень, що впливають на неефективність діяльності будівельних підприємств.

Дохід – це загальна виручка або сума грошей, яку генерує бізнес. Використання правильної класифікації доходів дозволяє реалізувати їх у бухгалтерському обліку за допомогою застосування відповідної аналітики для рахунків доходів.

З'ясувалося, що для організації планування, обліку, розрахунку та аналізу вартості будівельно-монтажних робіт витрати будівельної організації класифікуються за такими критеріями: види діяльності будівельної організації,

місце, де понесені витрати, схожість складу витрат, способів включення витрат у вартість монтажних робіт, доцільність їх витрачання, співвідношення із вартістю договору будівельного підряду.

Під час вивчення нормативно-правової бази було встановлено, що в законодавстві існують деякі відмінності з точки зору економічної природи та визнання доходу. Поняття доходу характерне як для податкового, так і для бухгалтерського обліку.

Однак, всі господарські організації у своїй діяльності повинні дотримуватися законів, П(С)БО, інструкцій, оскільки вони забезпечують достовірність бухгалтерського обліку, відображення у фінансовій звітності, надання повної та достовірної інформації про доходи підприємства.

Під час написання дипломної роботи об'єктом нашого дослідження було ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ». Аналізуючи динаміку зміни показників фінансового стану підприємства за період 2020-2022 років, можна зробити висновок, що обсяг реалізованої продукції за час його діяльності щороку зменшується: 71454,0 тис. грн. у 2021 році порівняно з 2020 роком та 92960,6 тис. грн. до 2021 грн. Підприємство у 2020 році працювало прибутково та збитково, а у 2021-2022 роках – збитково та збитково, що характеризує його нестабільне фінансове становище.

Організація обліку доходів від основної діяльності підприємства залежить від правильності та повноти документального оформлення, а також своєчасного відображення на рахунках бухгалтерського обліку, своєчасного отримання інформації про найбільш вірогідне отримання доходу. Процес документального оформлення є одним із найбільш складних і важливих напрямів обліку. Це залежить від того, як доходи визнаються та відображаються у звітності.

ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» використовує у своїй діяльності журнально-ордерну форму бухгалтерського обліку, а також автоматизовану форму, що дозволяє прискорити обробку облікової інформації, а також точно та точно фіксувати та відображати доходи від основної діяльності та визначати фінансовий результат підприємства.

Облік доходів ведеться на рахунках класу 7. Для узагальнення інформації про виручку від реалізації готової продукції (товарів, робіт і послуг), а також про суми наданих покупцям знижок та інших відрахувань від доходу виділено рахунок 70 «Доходи від реалізації». ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ» для розрахунку доходу за договором будівельного підряду використовує субрахунок 703 «Дохід від виконання робіт та послуг».

Важливою ланкою в системі управління підприємством є проведення аудиту, за допомогою якого відстежується фактична ситуація на підприємстві.

Аудит доходів і фінансових результатів операційної діяльності підприємства є найважливішим елементом перевірки фінансової звітності при прийнятті управлінських рішень, оскільки дохід необхідний підприємству для нормальної життєдіяльності, захисту від кризових явищ і несподіванок, перспективи розвитку.

При оцінці придатності та ефективності операційних витрат, а також при визнанні операційного доходу важливо підтвердити повноту та достовірність інформації фінансового обліку та звітності на основі відповідних аудиторських процедур. Використання аналітичних процедур часто використовується на практиці. Адже вони сприяють вирішенню завдань оцінки надійності та надають неупереджену інформацію про стан інтересів у цьому питанні.

На підприємстві аудит не проводився. Однак, в роботі запропоновано методику аудиту доходів від реалізації продукції, що включає загальний план аудиту та програму аудиту з метою підвищення ефективності діяльності підприємства. Наведена методика аудиту дозволить аудитору:

- проаналізувати всі аспекти обліку виручки від реалізації продукції;
- досліджувати достовірність, повноту, законність і своєчасність їх відображення в обліку та звітності;
- своєчасно виявляти помилки в обліку доходів;
- надати рекомендації щодо внесення необхідних змін в облікову політику підприємства щодо організації та методології обліку доходу від реалізації продукції;

- підвищити ефективність використання отриманого бізнесом прибутку таким чином, щоб забезпечити подальшу безперервність діяльності.

Використання даних періодичної фінансової звітності населення з великою кількістю параметрів для аналізу доходів і фінансових результатів не дає бажаного ефекту в прийнятті швидких рішень у складній ситуації, що склалася на підприємстві. Тому аналіз доходів і фінансових результатів операційної діяльності вимагає попереднього вибору обмеженої кількості основних, найважливіших параметрів, які дають змогу своєчасно визначити певні резерви ефективного операційного зростання підприємства. Його використання дасть змогу створити прозорість у процесі встановлення фінансових результатів операційної діяльності даного молокопереробного підприємства, посилить дію мотиваційних інструментів та сприятиме своєчасному прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо ефективного функціонування молокопереробного підприємства. підприємства. цей бізнес.

Провівши дослідження з питань обліку та аудиту доходів ТОВ «БК «ПРЕСТИЖ БУД-ІНДУСТРІЯ», ми пропонуємо:

- створення антикризової програми на підприємстві;
- постійно контролювати фінансовий стан підприємства для аналізу динамічних показників та розрахунку ймовірності банкрутства;
- ретельно формувати виробничий процес і втручатися в роботу субпідрядників;
- розробити та впровадити програму документообігу;
- оскільки основним джерелом операційного доходу є прибуток, необхідно постійно контролювати його обсяг і розробляти ефективний механізм управління ним;
- проведення періодично аудиту для перевірки правильності організації та ведення документації.

Врахування цих аспектів дозволить розробити антикризову програму для підприємства. Це сприятиме активізації інноваційних процесів через створення

цілей, спрямованих на зміцнення позицій підприємства, запобігання його ліквідації в довгостроковій перспективі, надання можливості підприємству зберегти свої позиції під час кризового періоду та надання можливості для його поступового переходу до нової фази розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Господарський кодекс України: закон України від 16.01.2003 р. №436-IV (зі змінами і доповнен.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 18 «Дохід». Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text 40.
7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21 грудня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
10. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 року № 1264-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
11. Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 року № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>.

12. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 № 73. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

13. Про затвердження Національного положення 10 «Дебіторська заборгованість» від 08.10.1999 р. № 237 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.

14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.

15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

16. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>.

17. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. № 205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text>.

18. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. №39, із змінами і доповненнями. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

19. Про затвердження Положення про облікову політику: Наказ ДСА України від 04.07.2016 р. № 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-16#Text>.

20. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

21. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

22. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 року № 419. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

23. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>.

24. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 11 квітня 2013 року № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text>.

25. Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Мінфіну України з бухгалтерського обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 16.03.2005 року № 235. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-05#Text>.

26. Аудит: підручник / [за заг. ред. проф. О. А. Петрик, В. О. Зотов, Б. В. Кудрицький]. Київ: КНЕУ, 2015. 498 с.

27. Андрієнко С. Облік у будівництві. *Дебет-Кредит*. 2004. № 5. С. 21–25.

28. Ачкасов А.Є., Косяк А.П. Організація обліку: конспект лекцій. Х.: ХНАМГ, 2010. 134 с.

29. Бачинський В.І., Куцик П.О. Бухгалтерський облік (загальна теорія): навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2016. 360 с.

30. Бердар М. Організаційно-методичні аспекти бухгалтерського обліку доходів і фінансових результатів підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 6 (121). С. 161–164.

31. Біла О.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. Львів. В-во «Магнолія 2006». 2008. 383 с.

32. Бондар М. І. Звітність підприємства: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2015. 570 с.
33. Бруханський Р.Ф., Скирпан О.П. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 444 с.
34. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. [Ф.Ф. Бутинець та ін.]. [8-ме вид., доп. і перер.]. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.
35. Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навчально-практичний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
36. Винник Т.М. Оцінювання інвестиційної привабливості будівництва. *Інноваційна економіка*. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. Тернопільський ін-т агропром. Виробництва НААН України, 2012. № 9. С. 240-244.
37. Височан О.С., Височан О.О. Фінансовий облік: навч. посіб. Львів: Міністерство освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. Політехніка», 2016. 450 с.
38. Воляник Г.М. Фінансовий облік – 1: навчальний посібник / Г.М. Воляник, М.М. Огородник, С.Є. Шутка, Н.І. Колінько. Львів: Новий Світ-2000, 2013. 454 с.
39. Волкова І.А. Фінансовий облік-1: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 228 с.
40. Гик В.В. Вплив організаційно-технологічних особливостей будівництва на методику та організацію обліку витрат. *Економічні науки*. Серія «Облік і фінанси». Вип. 8 (29). Ч. 2. 2011.
41. Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С. Організація обліку: навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2016. 580 с.
42. Губарик О.М., Геркіял Н. Облік витрат основної діяльності будівельних підприємств. *Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки (з нагоди 100-річчя з часу заснування Дніпровського державного аграрно-*

економічного університету): колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька, О.М. Губарик. Дніпро: Пороги, 2021. С. 43-52.

43. Губарик О.М., Геркіял Н. Організаційно-інформаційне забезпечення аналізу доходів, витрат та фінансових результатів. VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених та студентів «Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки» 18 листопада 2021 р. в Навчально-науковому інституті економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла 71 Тичини.

44. Губарик О.М., Павлова Г.Є., Геркіял Н. Роль внутрішнього контролю в підвищенні ефективності ведення облікових операцій. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 28-30 жовтня 2021 р.: В 2 т. Том 1. Дніпро: Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2021. С. 14-15.

45. Гуцаленко Л.В., Коцупатрій М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 496 с.

46. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб. і доп: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 424 с.

47. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 384 с.

48. Давидов Г. М. Аудит: теорія і практика. Кіровоград : ТОВ «Імекс-ЛТД», 2006. 323с.

49. Дерій В.А. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємства. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2011. № 2(17). С. 77-83.

50. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навчальний посібник. К.: Знання-Прес, 2003. 206с.

51. Дерій В.А. Витрати і доходи підприємств у системі обліку та контролю: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2009. 272 с.

52. Дікань Л. В. Контроль і ревізія: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 327 с.
53. Економічна енциклопедія: [у трьох томах] / [Редколегія: Б. Д. Гаврилишин, С. В. Мочерний та ін.]. К. : Видавничий центр «Академія», Т1. 2000. 864.
54. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: навч. посібник / А. Г. Загородній [та ін.]. Львів : Львівська політехніка, 2014. 215 с.
55. Задорожний З. Внутрішньогосподарський облік в будівництві: методологія та організація: дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Тернопіль, 2007.
56. Задорожний З.В. Матеріальні витрати в будівництві : проблеми управлінського обліку. *Баланс*. 2004. № 38 (528). С. 46-50.
57. Задорожний З.В., Ковальчук Є.К., Панасюк В.М. Облік в галузях економіки: навч. посіб. К. : Хай-Тек Прес, 2011. 360 с.
58. Задорожний З.В. Проблеми управлінського обліку витрат на оплату праці в будівництві. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 10. С. 37-42.
59. Зозуля І.М., Селіверстова І.О. Перспективні шляхи вирішення проблеми обліку доходів і витрат підприємництва. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2010. № 25. С. 98-103.
60. Іванов Ю. Б. Податковий облік та звітність: [підручник] / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, О. Є. Найденко. – К. : Знання, 2011. – 710 с.
61. Кавторєва Я. Будівництво: особливості бухгалтерського і податкового обліку. [2-ге вид., перероб. і допов.]. Х.: Фактор, 2002. 516 с.
62. Камінська Т.Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку. *Науковий вісник НУБіП України: зб. наук. праць*. К.: Вид-во НУБіП України, 2010. 154 с.
63. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення. К. : ЦУЛ, 2014. 600 с.

64. Красношапка В.В., Токарська Ю.О. Концепції управління витратами та їх використання у формуванні витрат підприємств будівельної галузі України. Ефективна економіка, 2018. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/72.pdf.

65. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік: підручник. [3-тє вид., доповн. та переробл.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 418 с.

66. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Мельник Р.О. Облік у будівництві: Підручник. К.: Знання, 2008. 631 с.

67. Круш П.В., Клименко О.В., Подвігіна В.І. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: собівартість, прибуток: навч. посіб. [2-ге вид., переробл.]. Київ: Каравела, 2015. 420с.

68. Крушельницька І.Г. Звітність підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 232 с.

69. Кулаковська Л. П. Основи аудиту: навч. посіб. Львів: «Новий світ», 2012. 504 с.

70. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: навч. посіб. [3-є вид.]. Київ: Каравела, 2006. 560 с.

71. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: навчальний посібник. [3-тє вид., пер. і доп.]. К.: Центр учбової літератури, 2008. 608 с.

72. Лень В.С. Фінансовий облік: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2011. 608с. (Серія «Альма-матер»).

73. Лишиленко О. В. Фінансовий облік: підручник. [2-ге вид., перероб. і доп.]. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 556 с.

74. Лозовицький С.П. Аудит: навчальний посібник. Львів: Видавництво ПП «Магнолія», 2015. 466 с.

75. Ляхович Г.І. Облік і правове забезпечення господарських процесів підприємства: навч. посіб. / Г.І. Ляхович, Н.Я. Зарудна, О.М. Кундеус, Т.А. Яковець. Тернопіль: КРОК, 2017. 343 с.

76. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Аудит: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 184 с.

77. Макаренко А.П. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посіб. / А. П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 602 с.

78. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Бескоста Г.М. Організація і методика аудиту: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗДІА, 2015. 190 с.

79. Марченко Д.М., Яровенко Г.М. Вдосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств. *Актуальні питання економіки*. 2005. №12. С. 163-171.

80. Матвійчук А.В. Правові форми фінансового контролю у будівництві. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування*. 2015. Вип. 213. Ч. 1.

81. Матеріальні ресурси: аналіз ефективності використання. *Освіта.іа*. 2017. URL: http://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/18183/.

82. Меліхова Т.О., Гамова О.В., Подмешальська Ю.В. Податковий облік та звітність на підприємстві: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗДІА, 2013. 224 с.

83. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2014: пер. з англ.; / [за ред. С. Ф. Голова]. – Київ, 2014. – 1272 с.

84. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік [підручник] / Г. В. Нашкерська. – К. : Кондор, 2005. – 503 с.

85. Назарбаєва Р. Бухгалтерський облік у будівництві: загальне і особисте. *Бухгалтерія*. 2002. № 18/1. С.31-39.

86. Немченко В.В., Редько О.Ю. Аудит (основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту): підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 540 с.

87. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: [підручник] / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова; [б-те вид., пер. і допов.]. – К.: Алерта, 2011. - 1042 с.

88. Облік витрат та собівартості продукції на підприємстві [Електронний ресурс]. – 2011. –URL: http://stud24.ru/accounting/oblk-vitrat_tasobvartost-produkc/135262-396706-page3.html.

89. Омельченко О.С. Напрями оптимізації витрат в системі управління. *Ефективна економіка*. 2016. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4901>.

90. Основні положення організації і технології будівельних робіт [Електронний ресурс]. – 2016. –URL: <http://hydrotechnics.ru/metod1/met2.html>.

91. Оцінка ринку будівельних послуг. *УКРАЇНСЬКІ РЕФЕРАТИ*. URL: <http://bukvar.su/marketing/page,2,135356-Ocenka-rynka-stroitel-nyh-uslug.html>.

92. Павелко О.В. Доходи і витрати основної діяльності будівельних підприємств у системі обліку та контролю: монографія. Рівне : НУВГП, 2012. 236 с.

93. Пантелеев В.П., Корінько М.Д. Внутрішній аудит: Навч. посіб. К.: Державна академія статистики, обліку та аудиту Державного комітету статистики України, 2006. 247 с.

94. Пархоменко В. Бухгалтерський облік доходів і витрат за будівельними контрактами. Бухгалтерський облік і аудит. 2001. № 6. С. 6–9.

95. Петренко М., Захарова К. Проблеми визнання і оцінки доходів і витрат у будівництві. Економічний аналіз. 2010. Вип. 6. С. 292–294.

96. Пушкар М. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 628 с

97. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. К.: КНЕУ, 2004. 411 с

98. Ткаченко Т.П., Токарська Ю.О. Управління витратами на підприємствах будівельної галузі за умов використання концепції ланцюжка цінностей [Електронний ресурс] // 6. 2018. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2018/44.pdf.

99. Усач Б.Ф. Аудит: навчальний посібник. [4-те вид., випр. і доп.]. К.: Знання, 2007. 231с.

100. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік та оподаткування: [навчальний посібник] / Р.Л. Хом'як, В.І. Лемішовський. – Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2010. – 1219 с.
101. Шара Є.Ю., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік II: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 308 с.
102. Шара Є.Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2011. 422 с.
103. Шмиголь Н.М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством. *Держава та регіон: наук.-виробн. журнал. Сер.: Економіка та підприємництво*. Запоріжжя: Вид-во Класичного приватного університету. 2009. № 7. С. 221-225.
104. Цимбалюк Л.Д. Організаційно-методичні аспекти обліку і контролю доходів. *Збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (м. Полтава, 01.12.2020р.). Полтава: ЦФЕНД, 2020. С.114-116.
105. Чернівська С.Л. Визначення та облік фінансових результатів діяльності аграрних підприємств: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит». К., 2006. 20 с.

ДОДАТКИ